Powiat KŁODZKI

Zlaté Hory

Cyklistické opojení

ROWEROWY zawrót głowy

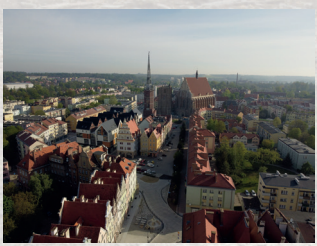
- PRŮVODCE

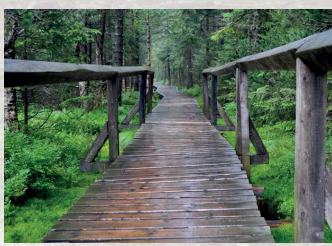
- PRZEWODNIK

Publikacja wydana w ramach realizacji projektu pn. „Rowerowy zawrót głowy" współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska Fundusz Mikroprojektów Euroregionu Pradziad.

Starostwo Powiatowe w Nysie
ul. Piastowska 33
48-300 Nysa

Referat Promocji
e-mail: promocja@powiat.nysa.pl
www.powiat.nysa.pl
www.facebook.com/starostwonysa

Partner projektu

Město Zlaté Hory
nám. Svobody 80
793 76 Zlaté Hory
www.zlatehory.cz

Tekst: Izabela Kicak
Redakcja: Izabela Kicak
Zdjęcia: Konrad Lewandowski, MKZ Zlaté Hory, Izabela Kicak
Tłumaczenie: Dorota Nováková
Opracowanie graficzne: Karol Kin

Serdeczne podziękowania dla partnera projektu – Miasta Zlaté Hory za pomoc przy tworzeniu przewodnika.

ISBN 978-83-66273- 52-8

© Copyright by Starostwo Powiatowe w Nysie

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY
Nakład: 3000 egz.
Wydanie I
Nysa 2020

Projekt jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków budżetu państwa. Przekraczamy granice

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Mam przyjemność oddać w Państwa ręce publikację prezentującą jeden z atutów pogranicza polsko-czeskiego, jakim jest gęsta sieć oznakowanych szlaków turystycznych, w tym tras rowerowych. Przewodnik jest częścią realizowanego przez Powiat Nyski wspólnie z czeskim partnerem – Miastem Zlaté Hory projektu pn. „Rowerowy zawrót głowy", współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska Fundusz Mikroprojektów Euroregionu Pradziad oraz ze środków budżetu państwa. W ramach projektu zorganizowane zostały również dwa międzynarodowe rajdy rowerowe po naszym pograniczu.

Prezentowany Państwu przewodnik zawiera nie tylko opisy tras rowerowych znajdujących się na terenie powiatu nyskiego i regionu zlatohorskiego oraz najciekawszych miejsc i obiektów zabytkowych, ale także miniporadnik bezpiecznego rowerzysty, a więc wskazówki, na co zwrócić szczególną uwagę, aby odkrywanie uroków pogranicza polsko-czeskiego było niezapomnianą, ale i bezpieczną przygodą.

Do zobaczenia na pograniczu polsko-czeskim!

Andrzej Kruczkiewicz

Starosta Nyski

ROWER – samo zdrowie!

Jazda na rowerze szczególnie polecana jest osobom, które mają problemy z cukrzycą, nadwagą czy nadciśnieniem tętniczym. Ruch tego rodzaju pobudza krążenie i dodaje energii, wzmacnia stawy i mięśnie nóg, brzucha oraz grzbietu, przeciwdziała tworzeniu się zakrzepów.

Ogromne korzyści z jazdy na rowerze odczuwa także nasz umysł. Podczas wysiłku bowiem wydzielają się endorfiny, które wprawiają nas w doskonały nastrój.

Aby jednak jazda rowerem sprawiała radość, należy pamiętać o **odpowiedniej wysokości siodełka i właściwym ubiorze**. Zbyt nisko ustawione siodełko sprawia, że pedałujemy nieefektywnie, przez co jazda staje się męcząca i wolna, a my możemy zacząć odczuwać bóle kolan. Dobierając odpowiedni strój, trzeba pamiętać, że rzeczy powinny być lekkie, ale nieprzewiewne. Należy również zabezpieczyć miejsca szczególnie narażone na oddziaływanie wiatru podczas jazdy, czyli okolice zatok czołowych.

Chcesz być eko? Przesiądź się na rower!
Oto dlaczego warto korzystać z roweru również na co dzień:

rower nie wymaga paliwa, dzięki czemu do atmosfery nie przedostaje się dodatkowa ilość dwutlenku węgla i inne toksyczne związki pochodzące ze spalin samochodowych,	jeździe na rowerze towarzyszy cisza, a generowany przez samochody hałas może wpływać negatywnie na nasze samopoczucie, powodując zmęczenie czy rozdrażnienie,	poruszanie się rowerem to mniejsze eksploatowanie środowiska (pamiętajmy, że samochód składa się z mnóstwa części wyprodukowanych z metali, szkła czy plastików; konstrukcja roweru jest zdecydowanie mniej skomplikowana i wymaga znacznie mniejszych nakładów surowców).

**Decydując się na zakup roweru,
zwróć uwagę na kilka technicznych rozwiązań:**

- ramę – powinna być wygięta i niska, co pozwoli na łatwe wsiadanie oraz przybranie wygodnej pozycji,
- siodełko – powinno być wygodne i sprofilowane w taki sposób, by pozwolić na utrzymanie prostej pozycji ciała.

Znaki drogowe dotyczące rowerzystów

B-9 – Zakaz wjazdu rowerów

B-11 – Zakaz wjazdu wózków rowerowych

C-13 – Droga dla rowerów

C-13a – Koniec drogi dla rowerów

Droga dla pieszych i rowerów – symbole oddzielone kreską poziomą oznaczają, że ruch pieszych oraz rowerzystów odbywa się na całej szerokości jezdni; jeśli symbole oddzielone są kreską pionową – po stronach widocznych na znaku.

D-6a – Przejazd dla rowerzystów

D-6a – Przejście dla pieszych i przejazd dla rowerzystów

P-23 (rower) – Oznacza drogę lub jej część (pas ruchu) przeznaczoną dla ruchu rowerów

Tabliczka z napisem „Nie dotyczy" z symbolem roweru – tabliczka wskazująca, że znak nie dotyczy rowerów jednośladowych.

Zasady bezpiecznej jazdy na rowerze:

1. Zawsze używaj sprawnego, w pełni wyposażonego roweru – sprawdź hamulec, dzwonek, lampę przednią i tylną, światło odblaskowe barwy czerwonej, koła, łańcuch.
2. Dla bezpieczeństwa swojego i innych zakładaj kask oraz elementy odblaskowe. Chociaż w Polsce nie ma obowiązku jazdy na rowerze w kasku, to warto pamiętać, że urazy głowy są dużo groźniejsze niż złamanie ręki czy nogi. Decydując się na zakup kasku, należy zwrócić uwagę, czy posiada normę EN1078, która oznacza wysoki poziom bezpieczeństwa danego modelu.
3. Podobnie jak w przypadku kasku, nie ma również obowiązku jazdy na rowerze w kamizelkach odblaskowych, warto jednak wyposażyć się w elementy odblaskowe, dzięki którym jesteśmy bardziej widoczni na drodze zarówno w dzień, jak i w nocy).
4. Przestrzegaj przepisów ruchu drogowego.
5. Nie wymuszaj pierwszeństwa przejazdu.

6. Sygnalizuj zmiany kierunku jazdy odpowiednio wcześnie, aby nie zajechać drogi innym jej użytkownikom.
7. Rozejrzyj się dokładnie, zanim ruszysz.
8. Pamiętaj, że rowerzysta nie może przejeżdżać na rowerze po pasach dla pieszych.
9. Nie utrudniaj ruchu innym, bądź przewidywalny na drodze, nie zatrzymuj się gwałtownie, unikaj postojów na zakrętach dróg.
10. Pamiętaj, że rowerzysta nie może korzystać z autostrady oraz drogi ekspresowej (dotyczy to również poruszania się pasem awaryjnym lub poboczem).
11. Pamiętaj, że słuchanie muzyki podczas jazdy rowerem może rozpraszać i utrudniać odpowiednio szybką reakcję – jadąc ze słuchawkami w uszach, możesz nie usłyszeć nadjeżdżających pojazdów.
12. Unikaj kapturów ograniczających widoczność.
13. Wybierając się na wycieczkę rowerową, pamiętaj, aby zabrać ze sobą wodę, coś do jedzenia oraz apteczkę pierwszej pomocy.

Kilka ważnych wskazówek związanych z udzielaniem pierwszej pomocy:

1. Zanim przystąpisz do udzielania poszkodowanemu pomocy, sprawdź, czy Tobie nic nie grozi, czy np. nie potrąci Cię samochód.
2. Jeśli jest bezpiecznie, podejdź do poszkodowanegoi głośno zapytaj, np. „Halo, słyszysz mnie?" – jest to bardzo ważne, ponieważ pozwala oszacować, czy rowerzysta jest przytomny, czy nie.
3. Jeśli rowerzysta jest przytomny, to oznacza, że oddycha i możesz spokojnie zacząć udzielać mu pomocy.
4. Jeśli poszkodowany jest nieprzytomny, natychmiast dzwoń pod numer 999 lub 112 i zacznij uciskać jego klatkę piersiową.
5. Podczas rozmowy z dyspozytorem nie stawiaj samodzielnie diagnozy, informuj o tym, co widzisz, np. „Samochód potrącił rowerzystę".
6. Zadbaj o własne bezpieczeństwo, słuchaj tego, co mówi dyspozytor i wykonuj jego polecenia.
7. Udzielaj pierwszej pomocy w ramach swoich umiejętności.
8. Nie ruszaj złamań do przyjazdu pogotowia, krwotoki możesz zatamować właściwie tym, co masz pod ręką – koszulką czy ręcznikiem.
9. Nie próbuj „na siłę" usztywniać złamaną kończynę, nieumiejętne manewrowanie nią może spowodować groźne powikłania.
10. Pamiętaj o piramidzie wartości – najpierw ratuj życie, następnie zdrowie, na końcu mienie.

Telefony alarmowe:

Pogotowie ratunkowe – 999
Straż pożarna – 998
Policja – 997
Straż miejska – 986

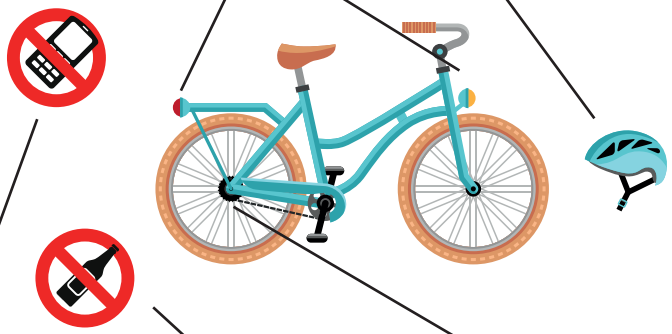
Telefon alarmowy – 112

Rowerem po Czechach

Kilka wskazówek, na co zwrócić uwagę podczas odkrywania przepięknych zakątków kraju naszych południowych sąsiadów na rowerze:

Elementy odblaskowe – każdy rower musi posiadać oświetlenie z przodu oraz biały odblask, z tyłu czerwone (dopuszczalne jest migające) oraz czerwone światło odblaskowe.

Kask – jest obowiązkowy dla wszystkich rowerzystów do 18. roku życia niezależnie od tego, jakim rowerem się poruszają (górskim, crossowym, miejskim etc.). Warto pamiętać również o jego dokładnym zapięciu.

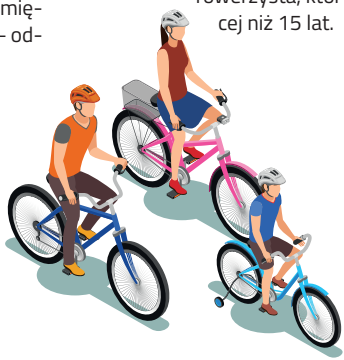
Telefon – w Czechach obowiązuje zakaz trzymania w ręku telefonu komórkowego podczas kierowania rowerem (można korzystać z zestawu hands-free).

Rower a alkohol – tutaj przepisy są jednoznaczne – niedozwolona jest jakakolwiek ilość alkoholu we krwi kierowcy roweru.

Hamulce – zgodnie z czeskim prawem każdy rower musi posiadać dwa sprawne hamulce.

Dzieci na rowerze – dzieci do lat 10 mogą poruszać się rowerem wyłącznie w towarzystwie osoby w wieku powyżej 15 lat. W foteliku można przewozić dziecko w wieku do 7 lat, przy czym może to zrobić tylko rowerzysta, który ma więcej niż 15 lat.

Przyczepki rowerowe – dzieci mogą podróżować w przyczepkach rowerowych, pod warunkiem, że rowerzystą jest osoba pełnoletnia. Warto pamiętać również o ich prawidłowym oznakowaniu – odblaski i chorągiewka.

Telefony alarmowe:

Pogotowie ratunkowe – 155
Policja – 158
Straż pożarna – 150
Policja miejska – 156
Pomoc drogowa – 123, 124, 1054

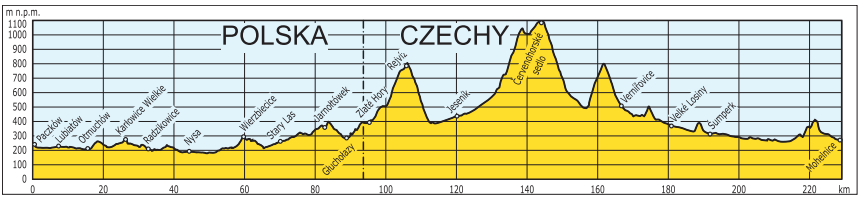
Zintegrowany system pomocy – 112

Szlakiem czarownic po czesko-polskim pograniczu

kolor oznakowania – czarny

Długość: 233 km (95 km po stronie polskiej, 138 km po stronie czeskiej)

Przebieg: **Paczków – Pomianów Dolny – Lubiatów – Ligota Wielka – Sarnowice – Otmuchów – Ulanowice – Grądy – Rysiowice – Karłowice Wielkie – Słupice – Nowaki – Radzikowice – Sękowice – Nysa – Konradowa – Wyszków Śląski – Niwnica – Domaszkowice – Wierzbięcice – Kępnica – Stary Las – Nowy Las – Charbielin – Jarnołtówek – Skowronków – Konradów – Głuchołazy – Zlaté Hory – Rejvíz – Česká Ves – Jeseník – Vernířovice – Sobotín – Velké Losiny – Rapotín – Šumperk – Mírov – Mohelnice**

Kościół św. Mikołaja w Otmuchowie

Ekspozycja „procesy czarownic" w Muzeum Powiatowym w Nysie

„Szlak czarownic" po stronie czeskiej powstał w 2006 roku, a jego pomysłodawcą było Stowarzyszenie Ruchu Turystycznego – Jeseniky. W 2009 roku na zlecenie Starostwa Powiatowego w Nysie wytyczony i oznakowany został szlak po polskiej stronie w ramach realizacji projektu „Szlakiem czarownic po czesko-polskim pograniczu" w ramach programu POWT Czechy–Polska 2007–2013. Dodatkowo na przebiegu polskiej części szlaku ustawiono 10 tablic informacyjnych dotyczących historii procesów czarownic na pograniczu polsko-czeskim, a w II etapie 3 wiaty turystyczne. Ważnym elementem projektu było również wykonanie stałej ekspozycji muzealnej dotyczącej procesów czarownic w Muzeum Powiatowym w Nysie.

Przemierzając „Szlak czarownic", można zobaczyć legendarny, wzniesiony metodą „muru pruskiego" Dom Kata w Paczkowie, krzyże pokutne w okolicach Lubiatowa, a także w Nowakach, Radzikowicach, Wierzbięcicach, Domaszkowicach (na terenie powiatu nyskiego jest ich ponad 20) czy unikatowy pomnik żony kata w Otmuchowie (ul. 1 Maja). W Otmuchowie warto również zobaczyć zamek biskupi z XIII wieku z celą głodową. Dalej szlak prowadzi obok eklektycznego pałacu z 1880 roku w Rysiowicach do dawnej stolicy księstwa biskupiego – Nysy. Na skraju miasta, tuż przy linii kolejowej, znajduje się Hexenberg (Góra Czarownic), na której według podań odbywały się sabaty nyskich wiedźm. W samej Nysie natomiast, w niewielkim lochu, na dziedzińcu i w jednej z sal

dawnego Pałacu Biskupiego (obecnie siedziba Muzeum Powiatowego) znajduje się stała ekspozycja dokumentująca historię procesów o czary w księstwie nyskim (www.muzeum.nysa.pl). Nysa znana jest także z fortyfikacji oraz Jeziora Nyskiego z bogatą ofertą gastronomiczną, noclegową i rekreacyjną. Miłośników średniowiecznych grodzisk zainteresują z pewnością znajdujące się na przebiegu szlaku ruiny potężnego niegdyś grodziska we wsi Stary Las. Dalej szlak prowadzi do Jarnołtówka, gdzie jeszcze w połowie XIX wieku na strychu gospody znaleziono „fotel czarownicy". Będąc w Jarnołtówku warto zboczyć nieco ze szlaku i udać się na Przełęcz pod Zamkową Górą (Góry Opawskie) do tajemniczego „Grobu Czarownicy". Z Jarnołtówka szlak prowadzi do Głuchołaz, które w okresie procesów czarownic zasłynęły tym, że oskarżonych o czary nie palono na stosie, lecz wieszano na wzgórzu za miastem. Dziś wzgórze to nosi nazwę Szubienicznej Góry. Na wzgórzu tym zakopywano także ofiary, które wcześniej przesłuchiwano w piwnicy nieistniejącego już dziś ratusza. Z procesami czarownic związana jest także nazwa położonego obok Szubienicznej Góry urwiska skalnego, tzw. Czarciej Ambony. W okolicach Szubienicznej Góry znajdują się relikty górnictwa złota – szyby i sztolnie. Choć podczas trwającej blisko 250 lat eksploatacji uzyskano z tego złoża ok. 2800 kg złota, to prawdziwy raj dla poszukiwaczy złota i innych minerałów znajduje się kilka kilometrów dalej, już po stronie czeskiej. To niezwykle urokliwe miasteczko Zlaté Hory. W centrum miasta znajduje się Muzeum Miejskie z zaaranżowaną na wzór sztolni ekspozycją prezentującą historię wydobycia złota i innych minerałów w regionie. Całość ekspozycji uzupełnia wystawa dokumentująca procesy czarownic w Zlatych Horach. Działał tu bowiem wyjątkowo okrutny sędzia inkwizytor – Heinrich Franz Boblig z Edelstadtu (Zlatych Hor). Przy Muzeum Miejskim rozpoczyna się także zielony szlak turystyczny prowadzący do „zlatorudnych młynów" będących replikami XIV-wiecznych młynów służących do pozyskiwania rud złota. Dalej szlak czarownic prowadzi przez Rejvíz (największe torfowisko na Morawach) i Česką Ves (płyta na budynku Urzędu Gminy upamiętniająca ofiary procesów czarownic) do Jeseníka. W Jeseníku w latach 1622–1684 stracono ponad 100 osób, w większości były to żony bogatych mieszczan. W 1966 roku dla upamiętnienia zbrodniczych procesów w miejscu odbywających się ówcześnie egzekucji umieszczono kamienny pomnik w postaci dużego płomienia. Płyta pamiątkowa znajduje się także na tzw. katowni, w której według podań miał mieszkać ostatni jesenicki i vidnavski kat Michał Wachsman. Podobne płyty i pomniki można zobaczyć w Domašovie, Vernířovi-

Dom Kata w Paczkowie

Głuchołazy

Pomnik żony kata w Otmuchowie

cach, Sobotínie oraz na żerotínskim zamku w Velkich Losinach, w którym w latach 1678–1686 więziono, torturowano i skazano na śmierć 38 niewinnych ofiar procesów czarownic. Będąc w Jeseniku, warto udać się również do podziemi Twierdzy na Wodzie, gdzie można obejrzeć niezwykłą ekspozycję związaną z krwawym okresem procesów czarownic (do dyspozycji turystów są audioprzewodniki, również w j. polskim). Podążając dalej „Szlakiem czarownic", warto zatrzymać się na dłużej w Šumperku, gdzie oprócz kapliczek czarownic, pomnika, płyt pamiątkowych znajduje się ekspozycja w piwnicach Domu Geschadera, dotycząca historii procesów czarownic w regionie šumpersko-jeseníckim.

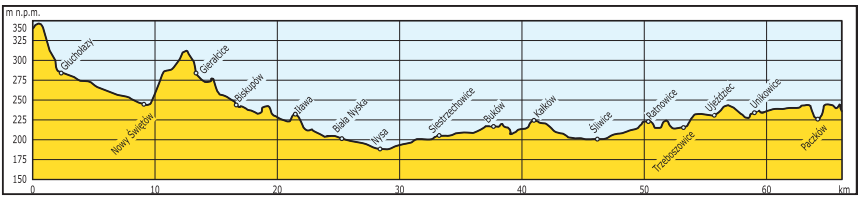
Szlak czarownic po pograniczu czesko-polskim kończy się w Mohelnicach przy domu czarownic, w którym šumperski dziekan i proboszcz Krzysztof Alojzy Lautner był poddawany ciężkim torturom, skazany na śmierć i spalony. Jego tragedia rozpoczęła się w roku 1679, kiedy to otwarcie wystąpił w obronie oskarżonych o czary przeciw fanatycznemu inkwizytorowi Bobligowi. Mówi się, że egzekucję Lautnera w roku 1685 oglądało 20 tys. osób.

W 2010 roku Starostwo Powiatowe w Nysie oraz Klub Turystyki Kolarskiej „KTUKOL" z Głuchołaz ustanowili Regionalną Kolarską Odznakę Turystyczną „Szlakiem czarownic" w dwóch stopniach (patrz rozdział „Odznaki turystyczne").

Trasa R-9 – EuroVelo 9

kolor oznakowania – zielony - międzynarodowy szlak rowerowy

Długość nyskiego odcinka: 67,9 km

Przebieg: Głuchołazy (dawne przejście graniczne Głuchołazy – Mikulovice) – Bodzanów – Rudawa – Nowy Świętów – Wilamowice Nyskie – Gierałcice – Biskupów – Łączki – Iława – Morów – Biała Nyska – Nysa – Siestrzechowice – Kwiatków – Buków – Kałków – Broniszowice – Śliwice – Meszno – Ratnowice – Trzeboszowice – Dziewiętlice – Ujeździec – Unikowice – Paczków – województwo dolnośląskie

Fontanna Trytona w Nysie

Kościół w Kałkowie

Dziewiętlice

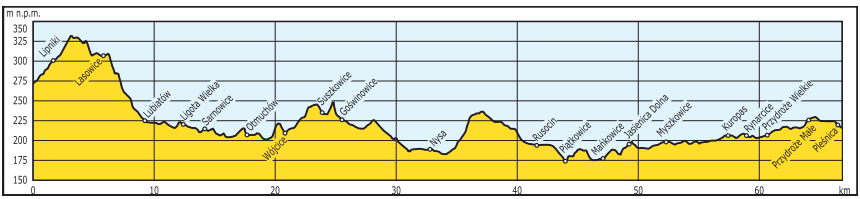
Ujeździec

W 2002 roku Starostwo Powiatowe w Nysie wytyczyło i oznakowało na terenie powiatu nyskiego odcinek międzynarodowej trasy rowerowej R-9 (EuroVelo 9 „Adrityk – Bałtyk"). Trasa ta „wchodzi" do Polski od strony Jesenika przez dawne przejście graniczne Głuchołazy – Mikulovice, biegnąc dalej przez Głuchołazy, Nysę, Kałków do Paczkowa, gdzie łączy się z dolnośląskim odcinkiem trasy R-9 zmierzającym w kierunku Wrocławia. Trasa umożliwia dotarcie do ważnych turystycznie miejsc w powiecie nyskim (Nysa, Głuchołazy, Otmuchów Paczków). Na szlaku znajduje się wiele ciekawych zabytków: klasztory w Bodzanowie i Biskupowie, pałac w Siestrzechowicach, liczne zabytkowe kościoły z najstarszym na trasie w Kałkowie, dwory w Gierałcicach, Trzeboszowicach, Ujeździcu. Trasa widokowa biegnąca w znacznej części Przedgórzem Paczkowskim i Obniżeniem Otmuchowskim wzdłuż granicy polsko-czeskiej.

Trasa R-16

kolor oznakowania – żółty

Długość odcinka: 69,6 km

Przebieg: **Lipniki – Lasowice – Lubiatów – Ligota Wielka – Sarnowice – Otmuchów – Wójcice – Suszkowice – Goświnowice – Nysa – Rusocin – Piątkowice – Mańkowice – Jasienica Dolna – Myszowice – Kuropas – Rynarcice – Przydroże Wielkie – Przydroże Małe – Pleśnica**

Przydroże Małe

Kamień graniczny w Lipnikach

Wójcice

Kościół w Korfantowie

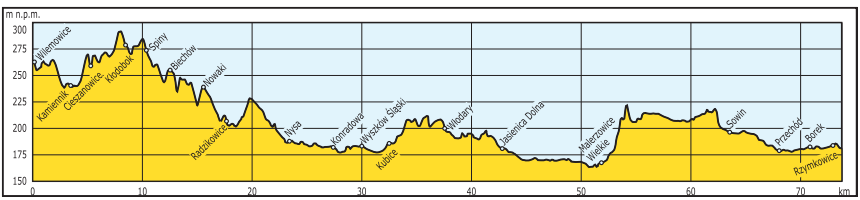
Rusocin

Szlak wpisuje się w sieć regionalnych tras rowerowych, łącząc się z trasami rowerowymi w powiecie ząbkowickim na zachodzie i trasami w powiecie prudnickim na wschodzie. Przebiega przez środkową część powiatu nyskiego po północnej stronie jezior Otmuchowskiego i Nyskiego, łącząc miasta: Otmuchów, Nysa i Korfantów. Malownicza trasa, w większości przebiegająca w terenie otwartym, z pięknymi widokami na góry i jeziora. Na trasie liczne zabytki: kamienie graniczne księstwa nyskiego, krzyże pokutne, zabytkowe kościoły, dwory i pałace (Lubiatów, Otmuchów, Nysa, Mańkowice, Korfantów, Przydroże Wielkie, Przydroże Małe). Miejscem szczególnym jest Sanktuarium Matki Boskiej Bolesnej w Szwedzkiej Górce.

Trasa R-17

kolor oznakowania – zielony

Długość: 74,8km

Przebieg: Wilemowice – Kamiennik – Cieszanowice – Kłodobok – Spiny – Biechów – Nowaki – Radzikowice – Nysa – Konradowa – Wyszków Śląski – Kubice – Włodary – Jasienica Dolna – Malerzowice Wielkie – Sowin – Przechód – Borek – Rzymkowice

Biechów

Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach

Kościół w Przechodzie

Krzyż pokutny w Nowakach

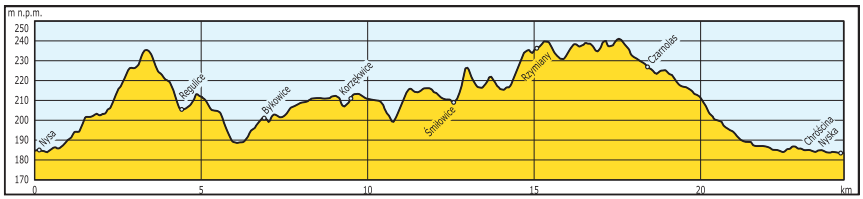

Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach

Najdłuższa trasa na terenie powiatu nyskiego, łącząca północno-zachodnią część powiatu (gmina Kamiennik) z Nysą i częścią północno-wschodnią (gmina Łambinowice). Wschodni koniec trasy łączy się ze szlakiem Bociana Białego w powiecie prudnickim. Ciekawe miejsca na szlaku: dwory i pałace w Wilemowicach, Cieszanowicach, Biechowie, Nysie, Jasienicy Dolnej, liczne krzyże pokutne, Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach.

Trasa R-57

kolor oznakowania – czerwony | **Długość: 24,4 km**

Przebieg: **Nysa – Regulice – Bykowice – Korzękwice – Śmiłowice – Rzymiany – Czarnolas – Chróścina Nyska**

Pałac we Frączkowie

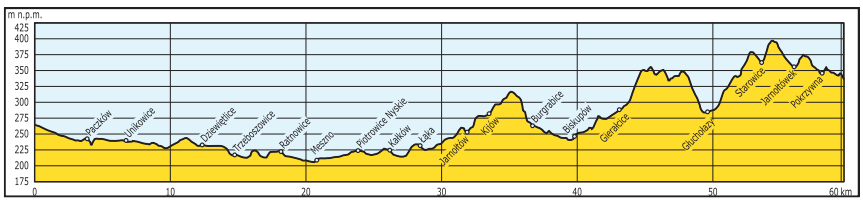

Czarnolas

Trasa łączy Nysę z północną granicą powiatu (gmina Skoroszyce), a dalej łączy się z trasami w gminie Grodków w powiecie brzeskim. Ciekawym miejscem na trasie jest pałac we Frączkowie z pięknym parkiem. Na szlaku znajduje się również zabytkowy dwór w Regulicach i Śmiłowicach oraz kamień graniczny dawnego księstwa nyskiego biskupów wrocławskich.

Trasa R-60

kolor oznakowania – niebieski | **Długość: 61,6 km**

Przebieg: Paczków (dawne przejście graniczne Paczków – Bily Potok) – Unikowice – Dziewiętlice – Trzeboszowice – Ratnowice – Meszno – Piotrowice Nyskie – Kałków – Łąka – Jarnołtów – Kijów – Burgrabice – Biskupów – Gierałcice – Głuchołazy – Starowice – Jarnołtówek – Pokrzywna

Pokrzywna

Gierałcice

Pałac w Piotrowicach Nyskich

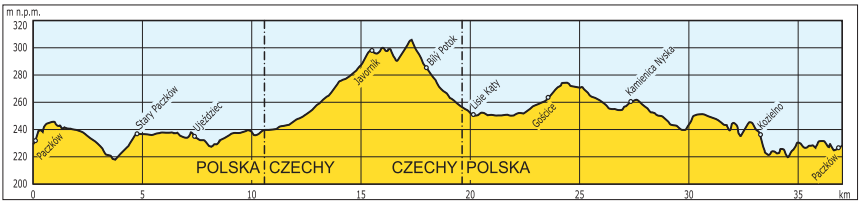

Góry Opawskie

Trasa ta nawiązuje w swoim przebiegu do trasy R-9 na odcinku z Paczkowa do Głuchołaz, jednak przebiega nieco bliżej granicy (Przedgórzem Paczkowskim). Trasa nie przekracza granicy państwa w Głuchołazach, a biegnie dalej w Góry Opawskie do Jarnołtówka i Pokrzywnej, gdzie łączy się z trasami w powiecie prudnickim. Malownicza trasa z licznymi odcinkami dojazdowymi do tras rowerowych po czeskiej stronie granicy. Umożliwia zapoznanie się z atrakcjami i zabytkami znajdującymi się w bliskim sąsiedztwie granicy (Paczków, Głuchołazy, dwory i pałace w Lisich Kątach, Ujeździcu, Trzeboszowicach, Piotrowicach Nyskich, Biskupowie, Gierałcicach, Jarnołtówku, klasztor w Biskupowie, kościół w Kałkowie i inne).

Szlak rowerowy „Śladami historii Paczkowa i Javornika”

Długość: ok. 36 km

Przebieg: Paczków – Stary Paczków – Ujeździec – Javorník – Bily Potok – Lisie Kąty – Gościce – Kamienica Nyska – Kozielno. Pętla szlaku łączy miejscowości po obu stronach granicy.

Rynek w Paczkowie

Paczków

Przemierzając szlak, warto na dłużej zatrzymać się w samym Paczkowie (jedne z najlepiej zachowanych obwarowań miejskich, Dom kata, Muzeum Gazownictwa, kościół św. Jana Ewangelisty z unikatową studnią kościelną zwaną „tatarską"), Javorniku. (Znajduje się tu zamek Jánský Vrch z galerią obrazów i muzeum z największym w Czechach zbiorem fajek. Warto wiedzieć, że częstym gościem zamku był Joseph von Eichendorff, a w miejscu, skąd poeta podziwiał okolicę,

znajduje się dziś ławka z jego imieniem i nazwiskiem oraz datami 1856 i 1857). Szlak kończy się w Kozielnie, które zachęca do wyciszenia się i odpoczynku na łonie natury. Tutaj bowiem znajduje się zbiornik Kozielno, który wraz z położonym powyżej niego zbiornikiem Topola tworzy Zalew Paczkowski. Ta ptasia wyspa to doskonałe miejsce dla miłośników przyrody oraz raj dla wędkarzy.

Kościół św. Jana Ewangelisty w Paczkowie

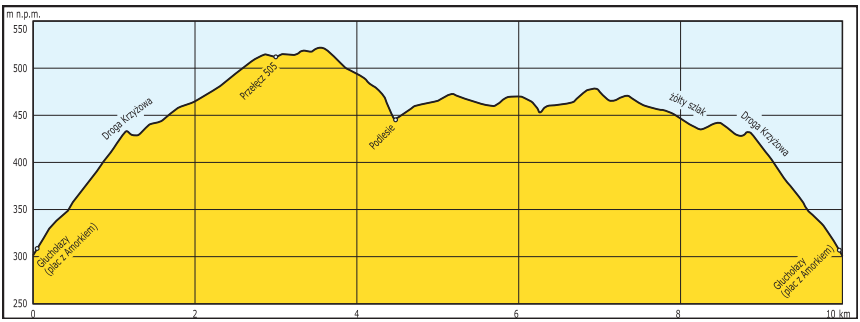

Zbiornik Kozielno

TRASY DLA ROWERÓW GÓRSKICH

Trasa masywem Góry Parkowej

Długość: ok. 10 km

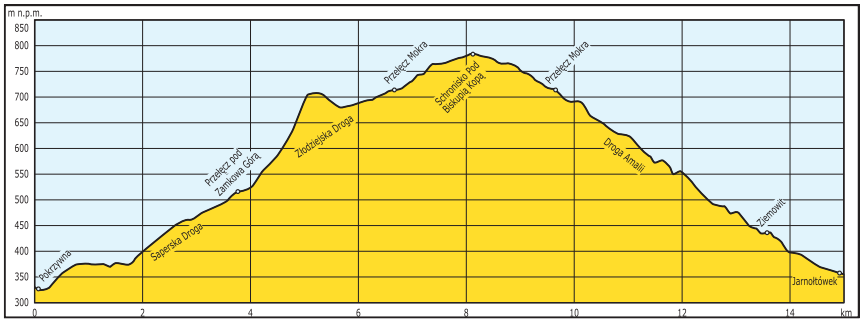

Przebieg: Głuchołazy (plac z Amorkiem) – Droga Krzyżowa (niebieski szlak pieszy) – Przełęcz 505 – Podlesie – asfaltem wokół Tylnej Kopy do skraju lasu (tam w lewo) – fragment szlaku żółtego – Droga Krzyżowa – plac z Amorkiem

Niezbyt trudna okólna trasa po dobrych drogach leśnych (fragment drogą asfaltową w Podlesiu).

Trasa masywem Kopy Biskupiej

Długość: ok. 15 km

Przebieg: Pokrzywna (parking obok kąpieliska – węzeł szlaków) – równolegle z niebieskim szlakiem pieszym – Saperska Droga (równolegle ze szlakiem żółtym) – Przełęcz pod Zamkową Górą – Złodziejska Ścieżka – Przełęcz Mokra – Schronisko Pod Biskupią Kopą – Przełęcz Mokra – Droga Amalii – Ziemowit – Jarnołtówek (asfalt)

Trasa o dużym stopniu trudności w przypadku podjazdów (podjazd ciągły z Pokrzywnej ok. 8 km, z Jarnołtówka ok. 7 km przy różnicy wzniesień ok. 500 m). Przy zjeździe należy zachować szczególną ostrożność, również ze względu na turystów pieszych. Trasa nie dochodzi do szczytu Biskupiej Kopy, ale od schroniska możliwe jest dojechanie na rowerze na sam szczyt.

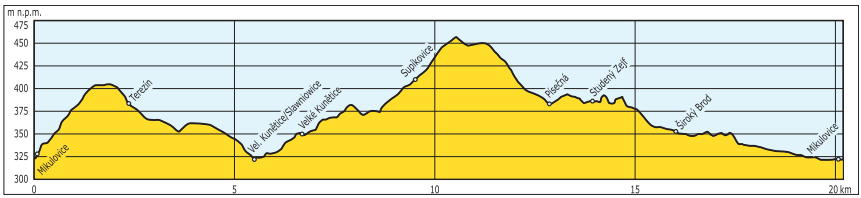
Park Rosenau w Pokrzywnej

TRASY ROWEROWE W REGIONIE ZLATOHORSKIM

Trasa Č. 1

Długość: 20,2 km

Różnica wzniesień: 130 m

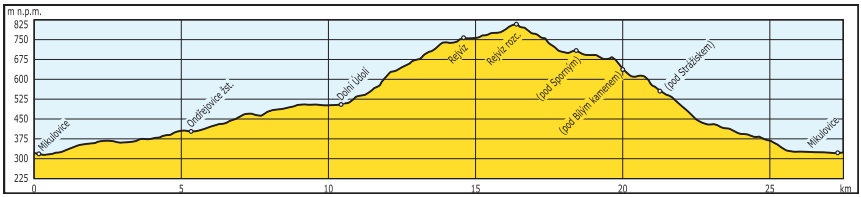

Przebieg: Mikulovice – Terezín – Vel. Kunětice/Slawniowice – Velké Kunětice – Vel. Kunětice hosp. – (k Františkovu) – Supíkovice – Supíkovice hosp. – Písečná lom – Písečná žst. – Písečná – Studený Zejf – Široký Brod – Mikulovice

Trasa Č. 2

Długość: 27,5 km

Różnica wzniesień: 490 m

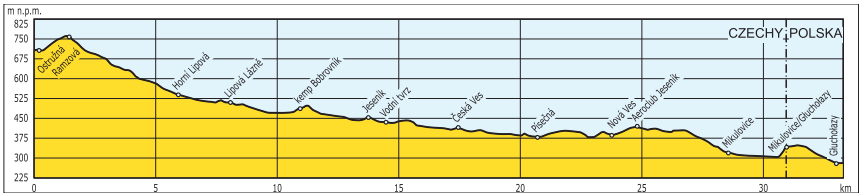

Przebieg: Mikulovice – Ondřejovice žst. – Dolní Údolí – Rejvíz – Rejvíz háj. – Rejvíz rozc. – (pod Sporným) – (pod Bílým kamenem) – (pod Strážiskem) – Mikulovice

Trasa Č. 3

Długość: 33,3 km

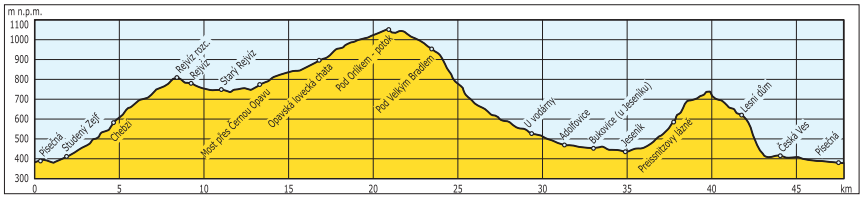
Różnica wzniesień: 470 m

Przebieg: Ostružná – Ramzová – Horní Lipová – (u Chiranky) – Lipová Lázně – Lip. Lázně zast. – kemp Bobrovník – Jeseník – Jeseník žst. – Vodní tvrz – Česká Ves – Česká Ves baz. – Palírna – Písečná – Písečná žst. – Nová Ves – Aeroclub Jeseník – Mikulovice – Mikulovice/Głuchołazy – Głuchołazy

Trasa Č. 4

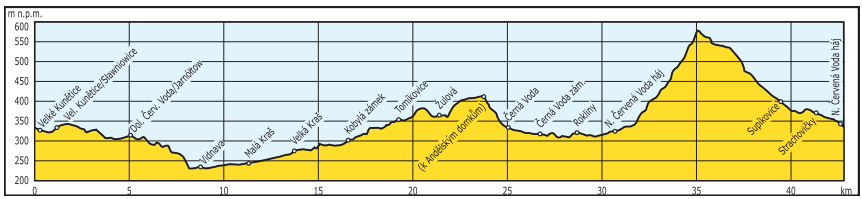
Długość: 47,8 km | **Różnica wzniesień: 670 m**

Przebieg: Písečná – Studený Zejf – Chebzí – Chebzí háj – (pod Sporným) – Rejvíz rozc. – Rejvíz háj. – Rejvíz – Starý Rejvíz – Most přes Černou Opavu – Opavská lovecká chata – Pod Orlíkem – potok – Pásmo Orlíka – Pod Velkým Bradlem – Šumný potok – U vodárny – Adolfovice – most – Adolfovice – Adolfovice – most – Bukovice (u Jeseníku) – Jeseník – aut. nádr. – Jeseník – Jeseník – nem. – (u nádraží) – Jeseník žst. – Preissnitzovy lázně – Revoluční Slovanský – Smrkový pramen – Lesní dům rozc. – Lesní dům – (pod Krajníkem) – Česká Ves – Písečná

Trasa Č. 5

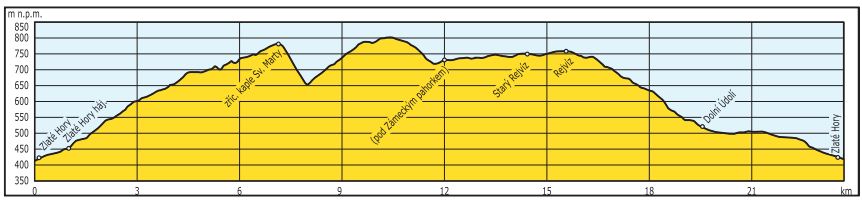
Długość: 42,8 km | **Różnica wzniesień: 330 m**

Przebieg: Velké Kunětice – Vel. Kunětice/Sławniowice – Výhled – Dol. Červ. Voda/Jarnółtow – Vidnavské Fojtství – Vidnava – Vidnava žst. – Malá Kraš – Velká Kraš žst. – Malá Kraš – Velká Kraš – Hukovice – Kobylá zámek – Kobylá žst. – Kobylá zámek – Kobylá nad Vidnávkou – Tomíkovice – Žul. benz. – Žulová (ke Starosti) – (k Andělským domkům) – (k Dolnímu dvoru) – (u Zdražilů) – Černá Voda – Černá Voda zám. – Rokliny – N. Červená Voda háj – Supíkovice hosp. – Supíkovice – Strachovičky – Paluša – Velké Kunětice

Trasa Č. 6

Długość: 23,7 km | **Różnica wzniesień: 380 m**

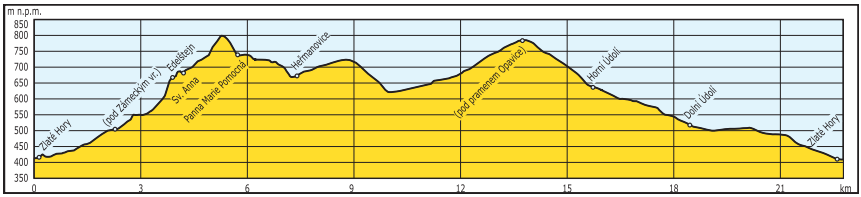

Przebieg: Zlaté Hory – Zlaté Hory háj. – zříc. kaple Sv. Marty – (pod Zámeckým pahorkem) – Starý Rejvíz – Rejvíz – Dolní Údolí – Zlaté Hory

Trasa Č. 7

Długość: 22,3 km

Różnica wzniesień: 400 m

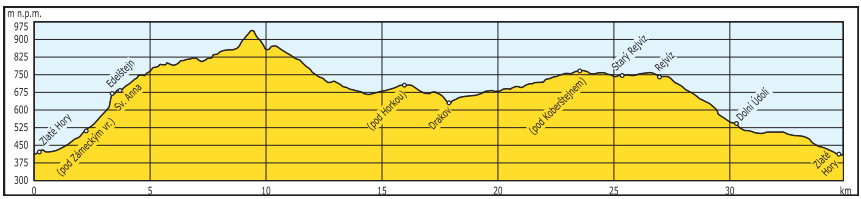

Przebieg: Zlaté Hory – Zlaté Hory – (pod Zámeckým vr.) – Edelštejn – Sv. Anna – Panna Marie Pomocná – (u zlatorudné štoly) – Heřmanovice – (pod pramenem Opavice) – Horní Údolí – Dolní Údolí – Zlaté Hory

Trasa Č. 8

Długość: 34,9 km

Różnica wzniesień: 470 m

Przebieg: Zlaté Hory – Zlaté Hory – (pod Zámeckým vr.) – Edelštejn – Sv. Anna – (pod Výrem) – (pod Horkou) – Drakov – (pod Koberštejnem) – Starý Rejvíz – Rejvíz – Dolní Údolí – Zlaté Hory

Samochodowy szlak turystyczny

Długość: ok. 55 km

Przebieg: przejście graniczne Paczków/Bílý Potok – Paczków – Otmuchów – Nysa – Głuchołazy – przejście graniczne Konradów/Zlaté Hory

Oznakowanie szlaku samochodowego

Zamek w Otmuchowie

Muzeum Powiatowe w Nysie, zegar słoneczny

Samochodowy szlak turystyczny wytyczyło w 2007 roku Starostwo Powiatowe w Nysie. Szlak oznakowany jest znakami drogowymi z serii E-22, wskazującymi największe atrakcje regionu.

Chociaż samochodowy szlak turystyczny wytyczony został na terenie powiatu nyskiego, to dzięki ustawionym po stronie czeskiej podobnym znakom drogowym wskazującym atrakcje turystyczne regionu nabrał on charakteru transgranicznego. Czescy sąsiedzi proponują także szereg atrakcji, a wśród nich największe torfowisko na Morawach w miejscowości Rejvíz, twierdzę wodną w Jeseníku czy kolekcję 1200 fajek w zamku Jánský Vrch w Javorníku.

Nyska Droga św. Jakuba

oznakowana żółtą muszlą

Długość: 106 km

Przebieg: Źródło św. Jakuba na Górze Parkowej w Głuchołazach – Głuchołazy – Bodzanów – Nowy Świętów – Wilamowice Nyskie – Łączki – Biskupów – Kamienna Góra – Koperniki – Siestrzechowice – Biała Nyska – Nysa – Złotogłowice – Prusinowice – Pakosławice – Reńska Wieś – Mroczkowa – Skoroszyce – Chruścina – Pniewie – Kopice – Skorogoszcz. W Skorogoszczy Nyska Droga św. Jakuba łączy się z Via Regia.

Nyska Droga św. Jakuba stanowi odcinek dojściowy do historycznego traktu Via Regia, czyli jednej z głównych nici polskiej sieci Camino de Santiago (europejska sieć dróg św. Jakuba). Ciekawostką na szlaku jest wieś Koperniki, z której wywodzą się przodkowie wielkiego astronoma Mikołaja Kopernika.

Oznakowanie Drogi św. Jakuba

Kaplica św. Anny na Górze Parkowej

Kościół w Kopernikach

Kościół w Biskupowie

Opolski szlak cysterski – ziemia nyska

Oznakowany znakami samochodowego szlaku turystycznego

Przebieg: **Henryków – Paczków – Otmuchów – Nysa – Jemielnica**

Nadrzędnym założeniem tego szlaku jest idea łączenia narodów i krajów europejskich w kultywowaniu i pogłębianiu wiedzy o wspólnych korzeniach naszej tożsamości kulturowej. W 1993 roku Fundacja Kultury wytyczyła ogólnopolski szlak cysterski i opracowała logo Szlaku Cysterskiego w Polsce. W 2009 roku samorząd województwa opolskiego przystąpił do projektu pt. „Południowo-Zachodni Szlak Cysterski", włączając tym samym nasze województwo w ogólnopolską sieć szlaku cysterskiego. Szlak opolski łączy klasztory cysterskie w Kamieńcu

Rynek w Nysie

Ząbkowickim i Henrykowie z jedynym na terenie woj. opolskiego klasztorem w Jemielnicy i dalej z klasztorem w Rudach k. Raciborza. Pomiędzy wymienionymi obiektami cysterskimi leży ziemia nyska, przez którą prowadzi szlak, włączając w jego przebieg Paczków, Otmuchów i Nysę. Wprawdzie na naszym terenie nie zachowały się obiekty wprost związane z Cystersami, ale w historii naszego regionu cystersi z klasztorów w Kamieńcu Ząbkowickim i Henrykowie zaznaczyli również swoją obecność. W samej Nysie mnisi posiadali swoje domy, a nawet młyn na rzece Białej. Szlak umożliwia zapoznanie się z wieloma zabytkami dziedzictwa kulturowego ziemi nyskiej.

Szlak Kopernikowski wokół Jeziora Nyskiego – niebieski

Długość: ok. 46 km

Przebieg: Nysa (fontanna Trytona) – Jezioro Nyskie (wałem jeziora) – Siestrzechowice – Koperniki – Jodłów – Łąka – Kałków – Wierzbno – Zwierzyniec – Śliwice – Otmuchów – Ulanowice – Wójcice – Głębinów – Skorochów – Nysa (fontanna Trytona)

Szlak o bardzo ciekawym przebiegu (m.in. wałem Jeziora Nyskiego) z pięknymi panoramami Gór Opawskich i Jeseników. Umożliwia zapoznanie się z wieloma ważnymi miejscami w historii regionu, m.in. Nysą i Otmuchowem z ich zabytkami. Na trasie znajdują się jeszcze: pałac w Siestrzechowicach, romańsko-gotycki kościół z unikatowymi polichromiami w Kałkowie czy pałacyk myśliwski w Zwierzyńcu. Nazwa wzięła się od nazwy miejscowości Koperniki, przez którą biegnie szlak, a w której mieszkali przodkowie znanego astronoma Mikołaja Kopernika.

Jezioro Nyskie

Fontanna Trytona w Nysie

Pałacyk myśliwski w Zwierzyńcu

Miejski szlak historyczny „Śladami Błogosławionej Marii Luizy Merkert"

Długość: ok. 9 km

Przebieg: Dom Macierzysty Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety – Liceum Ogólnokształcące „Carolinum" – ulica Celna – ulica Karola Miarki – Bazylika Mniejsza św. Jakuba i św. Agnieszki – Rynek – Plac Kościelny – kościół św. Piotra i Pawła – Diecezjalny Dom Formacyjny – Szpital Miejski – kościół Matki Bożej Wspomożenia Wiernych – kościół św. Franciszka – Dom św. Elżbiety – Klasztor Dominikanów – Cmentarz Jerozolimski

Kościół św. Piotra i Pawła w Nysie

Dom Macierzysty Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety w Nysie

Szlak, wytyczony w 2009 roku przez Urząd Miejski w Nysie, poświęcony jest błogosławionej nysance, współzałożycielce Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety – Matce Marii Luzie Merkert. Nazywana „Śląską samarytanką", całe życie poświęciła pomocy najbardziej potrzebującym, niezależnie od ich narodowości czy religii. Trasa oznakowana jest płytami z brązu zawierającymi sentencje Matki Marii i prowadzi do miejsc związanych z jej życiem i działalnością, a jednocześnie ukazuje najpiękniejsze zakątki Nysy.

Kościół św. Franciszka z Asyżu w Nysie

Szlak Josepha von Eichendorffa

Długość: ok. 3 km

Przebieg: grób Josepha i Luisy von Eichendorff na Cmentarzu Jerozolimskim – pomnik Josepha von Eichendorffa – punkt widokowy (Wysoka Bateria) – Altana Eichendorffa

Utworzony w 2006 roku szlak poświęcony jest niemieckiemu romantykowi przebywającemu w Nysie w latach 1855–1857 Josephowi von Eichendorffowi. To malownicza trasa, którą chętnie przemierzał sam poeta. Podążając śladami ostatniego romantyka, można nie tylko podziwiać

Grób Eichendorffa w Nysie

Altana Eichendorffa w Nysie

piękną panoramę Jeziora Nyskiego, Gór Opawskich, Jeseników, Rychlebskich i Złotych czy miasta Nysy, ale także dzięki wyrytym na ścianach Altany fragmentom wierszy poczuć jego „ducha" i choć trochę poznać jego twórczość.

Miejski Szlak Turystyczny w Nysie

Znakowany żółto-czerwonymi rąbami **Długość: ok. 13 km**

Przebieg: Bastion św. Jadwigi – Wieża Ziębicka – Rynek – Dom Wagi Miejskiej – Ratusz – Bazylika Mniejsza św. Jakuba i św. Agnieszki – Piękna Studnia – Wieża Wrocławska – Dwór Biskupi – Pałac Biskupi (Muzeum Powiatowe) – Rynek Solny – fontanna Trytona – kościół św. Piotra i Pawła – pl. Paderewskiego – park miejski – Fort Wodny – most im. T. Kościuszki – kościół św. Dominika – pomnik Eichendorffa – Fort Prusy – Sucha Fosa – kościół św. Elżbiety – rondo W. Sikorskiego – pl. Mikołaja Kopernika – Bastion św. Jadwigi

Nysa

Bastion św. Jadwigi w Nysie

Dom Wagi Miejskiej w Nysie

Pomnik Eichendorffa w Nysie

Dwór Biskupi w Nysie

Szlak ma charakter pętli przebiegającej przez wszystkie najważniejsze zabytki i atrakcje miasta. Dla przemierzających go turystów Urząd Miejski w Nysie przygotował specjalny przewodnik po szlaku, mapę, paszport turystyczny i odznakę, które można otrzymać w informacji turystycznej.

Wieża Ziębicka w Nysie

Piękna Studnia w Nysie

Szlak Miejski w Głuchołazach

Znakowany biało-niebieskimi rąbami | **Długość: ok. 6,5 km**

Przebieg: Rynek – Pl. Basztowy – Al. Jana Pawła II – Park Zdrojowy – ul. Parkowa – Górny Staw (Łabędziowy) – Park Zdrojowy – plac z Amorkiem – Dolna promenada (źródełko „Żegnalce", sztolnia „Góralska") – ul. Andersa – Rezerwat „Nad Białką" – Szubieniczna Góra (Czarcia Ambona) – ul. Andersa (k. papierni) – most Andrzeja – ul. Opolska – Pl. Solidarności – ul. Ligonia – Poczta – ul. Skłodowskiej (mury obronne) – budynek dawnego wójtostwa – Kościół św. Wawrzyńca – Rynek

Okólny szlak spacerowy umożliwiający zapoznanie się z najważniejszymi walorami przyrodniczo-historycznymi i turystycznymi miasta Głuchołazy. Szlak biegnie przez część zdrojową miasta, gdzie można zobaczyć dawną architekturę sanatoryjną,

Szlaki w Głuchołazach

Portal Kościoła św. Wawrzyńca w Głuchołazach

Grota Bialska w Głuchołazach

a w odnowionym parku zdrojowym zapoznać się z niektórymi metodami wodolecznictwa. W dalszej części szlak biegnie przez tereny dawnego górnictwa złota, znajdujące się na terenie rezerwatu geologiczno-przyrodniczego „Nad Białką", gdzie zobaczyć można stare hałdy, szyby i wyrobiska górnicze. Po zejściu z Szubienicznej Góry, z której rozciąga się ładna panorama miasta, szlak prowadzi do centrum miasta, gdzie można zapoznać się z najważniejszymi zabytkami Głuchołaz.

Plac z Amorkiem w Głuchołazach

Szlak Miejski w Otmuchowie – czerwony

Długość: ok. 4,5 km

Przebieg: Rynek – ul. Mickiewicza – wzdłuż Nysy Kłodzkiej – elektrownia – wał Jeziora Otmuchowskiego – ul. Sportowa – ul. Warszawska – ul. Krakowska – Rynek

Okólny szlak spacerowy biegnący przez zabytkowe centrum Otmuchowa ze średniowiecznym zamkiem biskupim, barokowym kościołem św. Mikołaja i renesansowym ratuszem. Dalej szlak biegnie wzdłuż rzeki Nysy Kłodzkiej przez park do wału Jeziora Otmuchowskiego z elektrownią wodną. Po krótkim odcinku wzdłuż wału szlak wraca przez park obok stadionu miejskiego do centrum miasta.

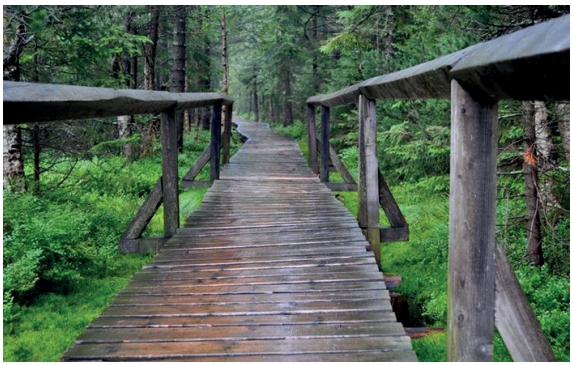
Ścieżki dydaktyczno-przyrodnicze

Ścieżka przyrodniczo-edukacyjna we wsi Siestrzechowice – 1 km

Ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna „Doliną Bystrego Potoku na Biskupią Kopę" – 7,4 km

Ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna „Wąwozy Biechowskie" (gmina Pakosławice) – 5,5 km

Ścieżka dydaktyczna „Las Kubice" – 1 km

Rezerwat Rejviz

Ścieżka historyczno-przyrodnicza „Miejsce Pamięci Narodowej w Łambinowicach" – 4,9 km

Ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna „Z Pokrzywnej przez Olszak i Żabie Oczko do Jarnołtówka" – 4,3 km

Ścieżka dydaktyczna „Skrajem Dawnej Puszczy" – 11,4 km

Mechové jezírko

Ścieżka Edukacyjna Rejvíz Mechové jezírko – 2,2 km

Prowadzi przez Narodowy Rezerwat Przyrody Rejvíz Mechové jezírko; atrakcje: największe torfowisko na Morawach i Śląsku.

Górnicza Ścieżka Edukacyjna Zlaté Hory – 16 km

Przebieg: rynek w Zlatych Horach – kościół pielgrzymkowy Maryi Panny Nieustającej Pomocy;

Atrakcje: średniowieczne wyrobiska – ruiny zamku Edelštejn – rynek Zlaté Hory

Ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna „Z Jarnołtówka do Rozdroża pod Piekiełkiem" – 2 km

Na terenie ścieżki wyznaczono jedno miejsce przystankowe: punk widokowy na odsłonięciach skalnych „Karliki".

Inne wybrane szlaki turystyczne w regionie zlatohorskim

Naučná stezka Rejvíz – Mechové jezírko
Ścieżka Edukacyjna Rejvíz – Mechové jezírko

Długość: ok. 3 km

Ścieżka, wykonana w postaci pomostu z drewnianych bali, rozpoczyna się przy pensjonacie Rejviz, prowadzi przez narodowy rezerwat przyrody o tej samej nazwie, a kończy się przy Wielkim jeziorku torfowym. Okolice jeziorka obrasta sosna hakowata w towarzystwie charakterystycznych dla obszarów podmokłych mchów. Tutejsze torfowisko wierzchowinowe należy do największych na Morawach. Na brzegu jeziorka znajduje się drewniany pomost do obserwacji przyrodniczych, a także wiaty i tablice informacyjne.

Zlatohorská hornická naučná stezka
Górnicza Ścieżka Edukacyjna Zlaté Hory

kolor oznakowania - czerwony

Długość: ok. 16 km

Przebieg: Zlaté Hory (rynek) – kościół pielgrzymkowy Maryi Panny Nieustającej Pomocy; atrakcje na szlaku: średniowieczne wyrobiska, ruiny zamku Edelštejn, rynek Zlatych Hor

Złotonośne młyny w Zlatych Horach

Kościół Pielgrzymkowy Maryi Panny Nieustającej Pomocy (Maria Hilf) niedaleko Zlatych Hor

ODZNAKI TURYSTYCZNE

Regionalna Kolarska Odznaka Turystyczna „Szlakiem czarownic” – ustanowiona przez Starostwo Powiatowe w Nysie, Klub Turystyki Kolarskiej „KTUKOL” z Głuchołaz oraz Oddział PTTK w Głuchołazach. Odznaka ustanowiona została w dwóch stopniach (I i II), które można zdobywać niezależnie od siebie. Związana jest z wytyczonym i oznakowanym w 2009 roku na pograniczu polsko-czeskim rowerowym szlakiem czarownic. Jednostka weryfikująca oraz przyznająca odznakę: Klub Turystyki Kolarskiej „KTUKOL” – Głuchołazy, www.ktukol.pl, regulamin na stronie: **www.szlakczarownic.eu, www.ktukol.pl.**

Odznaka Kolarska „ZDOBYWCA PRADZIADA” – ZA WYTRWAŁOŚĆ” – odznaka wręczana jest uroczyście wraz z legitymacją uczestnikom 10 i więcej edycji Rajdu Kolarskiego Zdobywamy Pradziada (najwyższa góra w czeskich Jesenikach – 1492 m n.p.m.) – ogólnopolskiej imprezy adresowanej do pasjonatów kolarstwa i turystyki rowerowej.
Jednostka weryfikująca oraz przyznająca odznakę, regulamin: Klub Turystyki Kolarskiej „KTUKOL” – Głuchołazy, **www.ktukol.pl**.

Odznaka Kolarsko-Piesza „Górami Pogranicza Polsko-Czeskiego” – ustanowiona przez Klub Turystyki Kolarskiej „KTUKOL” i Oddział PTTK w Głuchołazach. Aby zdobyć odznakę, należy wykazać wjazd lub wejście na 7 z 9 następujących szczytów: Pradziad, Šerák, Červenohorské sedlo, Studničný vrch, Góra Borówkowa, Kopa Biskupia, Zlatý Chlum, Rejvíz, Przednia Kopa, przy czym zdobycie Pradziada i Kopy Biskupiej jest obowiązkowe.
Jednostka weryfikująca oraz przyznająca odznakę, regulamin: Klub Turystyki Kolarskiej „KTUKOL” – Głuchołazy, **www.ktukol.pl**.

Dziecięca Odznaka Turystyczna Miasta Orderu Uśmiechu – ustanowiona przez Klub Turystyki Kolarskiej „KTUKOL”, Oddział PTTK w Głuchołazach oraz PSP Nr 3 im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Głuchołazach. Aby zdobyć odznakę, należy udokumentować wejście na Górę Chrobrego, zwiedzenie miasta Głuchołazy oraz odbycie 3 dodatkowych wycieczek krajoznawczych w okolicy Głuchołaz lub miejsca zamieszkania dziecka ubiegającego się o odznakę. Celem ustanowienia odznaki jest zachęcenie dzieci i młodzieży szkolnej do wspólnych wędrówek pieszych i rowerowych oraz poznania turystycznego regionu gminy Głuchołazy, powiatu nyskiego i historii Orderu Uśmiechu. Jednostka weryfikująca oraz przyznająca odznakę, regulamin: Klub Turystyki Kolarskiej „KTUKOL” – Głuchołazy, **www.ktukol.pl**.

Odznaka Turystyczna „111” – ustanowiona przez Ośrodek Wypoczynkowy „Czerwony Kozioł” w Głuchołazach. Odznakę zdobywa się poprzez odwiedzanie obiektów wskazanych w regulaminie (m.in. Pradziad, Biskupia Kopa, Zamek Moszna, Muzeum Gazownictwa w Paczkowie, zamek w Bruntalu, w Velkich Losinach, Sovincu, Muzeum w Zlatych Horach, Skansen Zlatorudné mlýny, Karlová Studánka).

Jednostka weryfikująca oraz przyznająca odznakę, regulamin: Ośrodek Wypoczynkowy „Czerwony Kozioł” w Głuchołazach, **www.czerwonykoziol.pl**.

Odznaka Krajoznawcza Twierdza Nysa – ustanowiona przez Punkt Informacji Turystycznej Bastion św. Jadwigi w Nysie, działający przy Nyskim Domu Kultury w Nysie. Odznakę zdobywa się poprzez odwiedzanie następujących obiektów: Bastion św. Jadwigi, Dom Komendanta Twierdzy Nysa, Fort Wodny, Fort Prusy, Forteczna Wieża Ciśnień, Obwałowania Wysokie, Reduta Kardynalska, Obwałowania Jerozolimskie Zewnętrzne (Szlak Josepha von Eichendorffa), Cmentarz Garnizonowy i Brama Wojenna, Fort I.

Więcej informacji oraz regulamin: **www.pttk.nysa.pl.**

Odznaka Krajoznawcza Miejski Szlak Turystyczny w Nysie – ustanowiona przez Urząd Miejski w Nysie w celu zachęcenia do uprawiania turystyki, poznawania miasta Nysa, jego przeszłości, współczesnego dorobku, kultury, piękna krajobrazu i przyrody. Odznakę zdobywa się poprzez odwiedzanie 31 obiektów wskazanych w regulaminie (m.in. Bastion św. Jadwigi, Wieża Ziębicka, budynek poczty, Dom Wagi Miejskiej, Ratusz, Bazylika Mniejsza św. Jakuba i św. Agnieszki, Piękna Studnia, Wieża Wrocławska, Kościół św. Barbary, Dom Komendanta, Dwór Biskupi, Pałac Biskupi, Kościół Wniebowzięcia NMP, Carolinum, Dom Macierzysty Sióstr Elżbietanek, Seminarium św. Anny, Kościół Zwiastowania NMP, Fontanna Trytona).

Więcej informacji oraz regulamin:
www.pttk.nysa.pl.

Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Nysie

Wieża Ciśnień w Nysie

Po skarb do Zlatých Hor (Za pokladem do Zlatých Hor)

Będąc w regionie zlatohorskim, warto odwiedzić skansen Zlatokopecký, Sztolnię Pocztową, wieżę na Biskupiej Kopie oraz Muzeum Miejskie w Zlatých Horach – czeka na nas nie tylko moc wrażeń, ale i zlatohorski skarb, który możemy zabrać do domu. Z zakupionymi biletami wstępu do wszystkich tych atrakcji należy zgłosić się do Centrum Informacji w Zlatých Horach, a w nagrodę otrzymamy „złotą" monetę okolicznościową.

Szczegóły oraz regulamin: **www.zlatehory.cz/ic/.**

Czasem warto zboczyć nieco z wyznaczonego szlaku, aby zobaczyć coś więcej...

Nyskie fortyfikacje – okresem przełomowym dla nyskich fortyfikacji było panowanie pruskiego króla Fryderyka II, który postanowił uczynić z Nysy twierdzę. Zastosowane rozwiązania architektoniczne fortyfikacji o kilkadziesiąt lat wyprzedzały swoje czasy i spowodowały, że Nysa stała się jedną z najsilniejszych i najnowocześniejszych w ówczesnej Europie twierdz. Do dziś zachowała się co najmniej połowa XVIII-wiecznych budowli. Prowadzone prace rewitalizacyjne stopniowo przywracają turystom kolejne obiekty, w tym bastion św. Jadwigi, Fort Wodny, Fort Prusy, Fort II (przez Nysę przebiegają wszystkie opisane w przewodniku trasy rowerowe: **Szlak czarownic po czesko-polskim pograniczu, R-9, R-16, R-17 i R-57**).

Fort II w Nysie

Fort Prusy w Nysie

Góry Opawskie – z ich najwyższym szczytem Biskupią Kopą (890 m n.p.m.). Niezbyt wysokie i o łagodnym ukształtowaniu, stanowią znakomite zaplecze do uprawiania zarówno nordic walkingu, jak i turystyki rowerowej **(patrz trasy dla rowerów górskich – masywem Góry Parkowej i Kopy Biskupiej)**. Na terenie Gór Opawskich można aktywnie wypocząć, uprawiając turystykę pieszą na oznakowanych szlakach i ścieżkach przyrodniczo-dydaktycznych, a także turystykę rowerową na oznakowanych trasach dla rowerów turystycznych i górskich. Jest to niezwykły pod względem walorów krajobrazowych oraz unikatowej flory i fauny obszar, na którym powstał Park Krajobrazowy „Góry Opawskie" oraz rezerwaty przyrody. Góry Opawskie przyciągają również historią górnictwa złota z licznymi reliktami po jego wydobywaniu (**trasa „Szlakiem czarownic po czesko-polskim pograniczu"**) oraz tradycjami uzdrowiskowymi z odnowionym parkiem zdrojowym w Głuchołazach.

Tężnia solankowa w Głuchołazach

Na półce tarasu wypoczynkowego w sąsiedztwie budynków Szpitala nr 2 w Głuchołazach (ul. Lompy) znajduje się tężnia solankowa. Powietrze wokół tężni tworzy w wyniku parowania solanki unikalny mikroklimat, który jest pomocny w leczeniu schorzeń górnych dróg oddechowych.

JEZIORA

Jezioro Nyskie, dzięki piaszczystym plażom i pięknym widokom na pobliskie Góry Opawskie, Rychlebskie i Jeseniki, jest doskonałym miejscem do uprawiania turystyki aktywnej. Stanowi miejsce gniazdowania wielu gatunków ptaków oraz miejsce odpoczynku w okresie wiosennym i jesiennym dla licznych gatunków przelotnych ptaków wodnych i błotnych. Uznaje się je za ostoję ptactwa wodnego o randze europejskiej. Licznie występujące sandacze, okonie, sumy i szczupaki czynią jezioro również rajem dla wędkarzy **(trasa R-9)**.

Jezioro Otmuchowskie – roztaczająca się z korony zapory piękna panorama gór – od Pradziada po Śnieżnik – zachęca do spacerów o każdej porze dnia. Jezioro jest również wspaniałym miejscem do uprawiania wędkarstwa, a łowić tu można: sandacze, szczupaki, karpie, węgorze, okonie, liny, leszcze i płocie **(trasa R-16)**.

Zalew Paczkowski nazwę swoją zawdzięcza miastu, przy którym leży. Ponieważ jest najsłabiej zagospodarowanym turystycznie zbiornikiem, polecamy to miejsce osobom ceniącym spokój i niezmąconą ingerencją człowieka przyrodę. Jezioro słynie z wędkarstwa karpiowego – karpie ważące ok. 20 kg nie są tu rzadkością **(trasa R-9)**.

BISKUPIE KAMIENIE GRANICZNE

Dwa z nich zobaczymy, podążając trasą **R-16** (w okolicy Lipnik), kolejny na trasie **R-57** (droga z Chróściny Nyskiej do Czarnolasu). Oznakowano nimi granicę biskupiego księstwa nyskiego. Kamienie mają postać granitowego obelisku w kształcie czterostronnej, wysmukłej piramidy. Na jednej stronie wyryty jest biskupi pastorał, po przeciwnej ukośny krzyż św. Andrzeja. Na trzecim boku wyryto w trzech rzędach napis: TM SCI ICHIS (Termini Sancti Johanis, czyli granica św. Jana – patrona księstwa nyskiego). Inskrypcja ta informuje, iż znajdujemy się na terytorium biskupstwa wrocławskiego, którego patronem jest św. Jan Chrzciciel. Słup I znajduje się przy drodze z Lipnik do Starczówka, III koło Chocieborza, słup V natomiast stoi na skraju lasu w pobliżu Bogdanowa (powiat brzeski). W drugim etapie stanęły słupy II, IV i VI. Słup II znajduje się na drodze z Lipnik do Osiny Wielkiej, VI między Szklarami, Wilemowicami i Wigancicami, natomiast VI przy drodze z Chróściny Nyskiej do Czarnolasu. Słup graniczny znajduje się także na szczycie Praděd.

KRZYŻE POKUTNE

Krzyż pokutny w Jędrzychowie

Krzyż pokutny w Nowakach

Jednym z dość często spotykanych i ciekawszych elementów krajobrazu powiatu nyskiego są krzyże pokutne. Znajdziemy je m.in. **na trasie szlaku czarownic, R-16 czy R-17**. Wznoszone były przez zabójców w miejscu, w którym dokonało się morderstwo. Zwyczaj ten przywędrował do Polski z Zachodu. Morderca, oprócz wzniesienia krzyża, był również zobowiązany pokryć koszty pogrzebu i przewodu sądowego. Winien również łożyć na utrzymanie rodziny zabitego. Był zobowiązany wobec kościoła, np. musiał zakupić świece. Następnie powinien był odbyć boso pieszą pielgrzymkę do świętego miejsca. Wystawienie krzyża stanowiło ostatni punkt pokuty. Krzyż był wyrazem jej zadośćuczynienia. Stawiano go ku pamięci, uwadze i przestrodze potomnych. Miał również skłaniać przechodniów do modlitwy za dusze zabójcy i ofiary.

Warto podkreślić, że krzyże pokutne nie są identyczne. Różnią się wielkością, kształtem, budową i rytami. Możemy wyróżnić kilka typów krzyży: łacińskie – regularne, maltańskie, koniczynkowe (o zaokrąglonych ramionach), św. Antoniego (w kształcie litery T), greckie, gotyckie, barokowe, podwójne, połączone z kapliczką, krzyże ryte na przypadkowych kamieniach, płytowe, tarczowe i koliste.

Często na krzyżach da się zauważyć wyryte znaki lub napisy. Powszechnie uważa się, że są to narzędzia zbrodni. Najczęściej spotykane symbole to: miecz, nóż, kusza, łuk i strzała, rzadziej topór, włócznia, widły, łopata, kielich, halabarda, szabla, nożyce do strzyżenia owiec.

Na obszarze powiatu nyskiego znajduje się ich blisko 30, m.in. w Białej Nyskiej, Chocieborzu, Chróścinie, Domaszkowicach, Jędrzychowie, Kamienicy, Kępnicy, Korfantowie, Lubiatowie, Nowakach, Nowym Świętowie, Pakosławicach, Polskim Świętowie, Prusinowicach, Radzikowicach, Reńskiej Wsi, Rynarcicach, Skoroszycach, Starowicach, Unikowicach, Wierzbięcicach.

Skansen górniczy w Olešnicy

W romantycznej dolinie złotonośnej rzeki Olešnice zbudowano repliki średniowiecznych maszyn do przemiału złotej rudy. Częścią skansenu górniczego są również repliki chat górniczych i ścieżka edukacyjna, która przedstawia lokalny krajobraz i sposoby wydobywania złota. Złoto na tutejszych działkach było wydobywane metodą odkrywkową, czego dowody, nawet w obecnych czasach, można zauważyć na pomarszczonej powierzchni lokalnego krajobrazu. Prawy brzeg rzeki Olešnice jest usłany wydrążeniami, nasypami i hałdami, kanałami doprowadzającymi wodę do działek i innymi reliktami przypominającymi o niegdysiejszej gorączce złota. W ostatnim etapie zbudowano ośrodek do organizowania zawodów w płukaniu złota.

Speleoterapia

Sanatorium EDEL w Zlatých Horach, które koncentruje się na leczeniu chorób układu oddechowego u dzieci, mając na uwadze rozszerzenie oferty leczenia chorób układu oddechowego, przebudowało wybrane podziemne obszary dawnych kopalni. Część terenową sanatorium utworzono poprzez przebudowę wybranych obiektów górniczych, które są częścią drugiego piętra złoża. Galeria wejściowa, należąca do kompleksu obiektów speleoterapii, ma długość 555 metrów.

Biskupia Kopa

Ta okrągła wieża (19,3 m) została oficjalnie otwarta w sierpniu 1898 roku. Zbudowano ją dla upamiętnienia 50. rocznicy panowania cesarza Franciszka Józefa. Na jego cześć nazwano ją Franz Josef Warte. Po II wojnie światowej wieża została zamknięta dla zwiedzających i długo pełniła funkcję nadajnika telewizyjnego. W 1989 roku nadajnik został przeniesiony na nowy maszt. W 1996 roku rozpoczęto kompleksową renowację schodów i elewacji, a latem 1998 roku wieża została ponownie uroczyście otwarta w setną rocznicę swojego istnienia.

Narodowy rezerwat przyrody Rejvíz

Najbardziej znanym miejscem w Rejvíz jest Narodowy rezerwat przyrody z Wielkim jeziorkiem torfowym, które jest największą morawską wyżyną torfową. Idąc po pomostach z bali, można dotrzeć do pozostałości po okresie zlodowacenia, ponieważ zachowały się tu unikalne gatunki roślin i zwierząt. Do popularnych miejsc w Rejvíz należy również pensjonat Rejvíz (wcześniej znany

jako Noskova chata), który jest wyjątkową pamiątką kultury. Największe morawskie torfowisko z dwoma jeziorami kryje niezmierzone bogactwa. W pięknej okolicy można spotkać bardzo rzadkie gatunki roślin i zwierząt. Obszar ten jest tak unikalny, że zbudowana tu ścieżka edukacyjna jest poprowadzona na drewnianych pomostach tak, by turyści nie uszkodzili miejscowych skarbów przyrody.

Jaskinia na Špičáku

Jaskinia na Špičáku to najstarsza wspomniana na piśmie jaskinia w Europie Środkowej. Pierwsza wzmianka o niej pochodzi z 1430 roku (Antonius Walle). Jaskinia często służyła jako schronienie, o czym świadczą liczne epigraficzne napisy na ścianach (najstarsze z 1519 roku). W latach 1884–1885 była udostępniona dla zwiedzających przez Sudeckie Niemieckie Stowarzyszenie Górskie, w obecnej postaci jaskinia została otwarta w 1955 roku. Ponad 400-metrowy podziemny labirynt korytarzy i pęknięć powstał w marmurze w okresie dewonu. Na rozwój obszarów krasowych znaczący wpływ miały topniejące wody lodowca, które nadały jaskini ostateczny wygląd, a korytarzom charakterystyczny profil w kształcie serca. Trasa dla zwiedzających ma długość 230 metrów i jest przystosowana również dla osób na wózkach inwalidzkich.

MUZEA

Muzeum Powiatowe w Nysie

Muzeum Powiatowe w Nysie (www.muzeum.nysa.pl) – najstarsze muzeum w województwie opolskim z siedzibą w dawnym Pałacu Biskupim – barokowej rezydencji miejskiej wybudowanej przez biskupów wrocławskich w XVII–XVIII wieku.

Wystawy stałe prezentowane w Muzeum:

Ekspozycja „procesy czarownic" w Muzeum Powiatowym w Nysie

Procesy o czary na pograniczu nysko-jesenickim – próba historycznego i wizualnego przedstawienia zjawiska procesów o czary, które rozpowszechniły się na zachodzie Europy w okresie XV–XVII w., szczególnie mocno na terenie Niemiec (w tym w Księstwie Nyskim) – sala inkwizytora, loch, repliki narzędzi tortur, miecz katowski.

Kresy w pamięci mieszkańców powiatu nyskiego – pamiątki, zdjęcia, dokumenty i wspomnienia związane z migracją ludności z terenów kresów wschodnich przekazane przez lokalną społeczność.

Historia tradycji muzealnej w Nysie. Dyrektorzy: Stanisław Kramarczyk i Franciszek Pikuła – pamiątki i dokumenty zarówno z początków pierwszego muzeum założonego w 1897 r., jak też z kontynuacji działalności po 1945 r. oraz wizerunki dwóch najważniejszych dyrektorów Muzeum w Nysie w okresie po II wojnie światowej; ekspozycję wzbogacono o prezentacje multimedialne z archiwalnymi filmami na temat historii Nysy.

Za progiem domu mieszczańskiego w Nysie 1860–1960 – rekonstrukcja wnętrza mieszkania zamożnej mieszczańskiej rodziny.

Pradzieje ziemi nyskiej – znaleziska archeologiczne z terenu ziemi nyskiej, gromadzone od ponad 100 lat, reprezentujące poszczególne epoki pradziejowe, począwszy od paleolitu (90–40 tys. lat p.n.e.), poprzez mezolit, neolit, epokę brązu i żelaza z kulturą łużycką, aż po wczesne średniowiecze (do X w. n.e.).

Nysa w świetle badań archeologicznych – produkcja rzemieślnicza, budownictwo miejskie, sprzęty, narzędzia i ozdoby używane przez mieszkańców miasta w okresie XIII–XVII w.

Nyskie rzemiosło artystyczne i pamiątki miejskie – wyroby śląskiego kowalstwa artystycznego, eksponaty związane z działalnością cechów nyskich, makieta średniowiecznej Nysy wykonana na podstawie przekazów ikonograficznych z przełomu XV/XVI w., a także niezwykłe zabytki spoza Nysy, m.in. pochodząca z XI/XII w. szklanka św. Jadwigi Śląskiej (wyrób egipski) czy XVIII-wieczna rzeźba św. Wilgefortis.

Militaria – sala im. Bazylego Rogowskiego – kolekcja broni białej i palnej z okresu od końca XV do początków XX wieku, a także broń dalekowschodnia.

Galeria malarstwa zachodnioeuropejskiego XVI–XIX wiek – dzieła wybitnych europejskich malarzy, m.in. holenderskich i flamandzkich: Otto van Veena, Anthoniusa Palamedesa, Bartholomeusa van der Helota, malarstwo niemieckie z cenną „Judytą z głową Holofernesa" z pracowni Łukasza Cranacha Starszego oraz włoskie, reprezentowane przez Carlo Portellego, Francesco Bassano, Innocenzo Francucciego da Imolę i wielu innych.

Sztuka i rzemiosło artystyczne XVI–XIX wiek – bogaty zbiór mebli mieszczańskich i dworskich, ceramika europejska (porcelana z Miśni i Sèvres, fajanse holenderskie, majolika włoska), ceramika śląska, orientalia.

Bogata i różnorodna działalność uczyniła z Muzeum jeden z najważniejszych filarów kulturalnego krajobrazu Nysy i okolic. Poza udostępnianiem znakomitej ekspozycji stałej i realizowaniem interesujących wystaw czasowych w Pałacu Biskupim odbywają się koncerty, wykłady, konferencje, a także zajęcia warsztatowe dla dzieci i młodzieży oraz lekcje muzealne.

Muzeum realizuje usługi nadzoru archeologicznego, a także wynajmu sal na konferencje, spotkania, wykłady.

Od 2008 r. Muzeum systematycznie publikuje rocznik zatytułowany „Nyskie Szkice Muzealne", zawierający artykuły związane z historią lokalną oraz zbiorami muzealnymi.

Ekspozycja „procesy czarownic" w Muzeum Powiatowym w Nysie

Muzeum zaprasza codziennie, z wyjątkiem poniedziałków, w godz. 9.00–15.45,

w soboty i niedziele – 10.00–15.00,

w środy (od czerwca do września) – godz. 9.00–17.30
(w środy wstęp bezpłatny)

Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu (www.cmjw.pl)

Powstało w 1964 roku w celu dokumentowania i badania historii obozów jenieckich funkcjonujących tu w czasie wojny prusko-francuskiej w latach 1870–1871 oraz w czasie I i II wojny światowej. Po obozach pozostały cmentarze obejmujące 52 mogiły żołnierzy francuskich (z lat 1870–71), 6969 mogił Rosjan, Polaków, Rumunów, Włochów, Serbów, Anglików, Francuzów, Belgów i Greków (z lat 1914–18) oraz mogiły ponad 40 tys. ofiar (głównie jeńców radzieckich) z lat 1939–1945. W latach 1945–46 w pobliżu byłego kompleksu obozów jenieckich utworzono obóz pracy, w którym przetrzymywano ludność okolicznych miejscowości przeznaczoną do przesiedlania w głąb Niemiec. Miejsce to upamiętniono obeliskiem w kształcie śląskiego krzyża pokutnego. W miejscu pochówku ofiar obozu urządzono symboliczny cmentarz.

Metamuzeum Motoryzacji w Paczkowie (www.facebook.com/MetamuzeumMotoryzacji/) – mieści się w odrestaurowanej, zabytkowej stodole, gdzie w dwóch salach, w otoczeniu kolekcji zabytkowych aut i motocykli, zainstalowano ponad 30 stanowisk z interaktywnymi doświadczeniami. Ideą paczkowskiego Metamuzeum jest myśl Konfucjusza: „Powiedz mi, a zapomnę. Pokaż mi, a zapamiętam. Pozwól mi zrobić, a zrozumiem".

Muzeum Gazownictwa w Paczkowie (www.muzeumgazownictwa.pl) – z siedzibą w dawnej gazowni, z ciekawymi zbiorami urządzeń gazowych gospodarstwa domowego (kuchenki, piece łazienkowe, termy, żelazka, lodówki, piece i kominki do ogrzewania pomieszczeń, latarnie i lampy oświetleniowe, a nawet gazowe lokówki do włosów) oraz licznymi dokumentami, planami, publikacjami, szkicami oraz zdjęciami.

Muzeum Górnictwa w Zlatych Horach – można tu zobaczyć wystawę poświęconą historii regionu, narzędziom i sprzętom wykorzystywanym do wydobywania złota i rudy, wystawę minerałów, historię górnictwa oraz prezentację współczesnych technik wydobywczych. Znajduje się tu również sala tortur z czasów procesów czarownic przeprowadzanych za życia niesławnego inkwizytora Jindřicha Františka Bobliga z Edelstatu oraz materiały związane z czarami.

S potěšením předávám do Vašich rukou publikaci prezentující jednu z dominant polsko-českého pohraničí, kterou je hustá síť označených turistických tras, včetně cyklistických. Průvodce je součástí projektu pod názvem „Cyklistická závrať", který realizuje nyský okres společně s českým partnerem – městem Zlaté hory. Projekt je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci programu Interreg V-A Česká republika – Polsko, Fondu mikroprojektů v Euroregionu Praděd a z prostředků státního rozpočtu. V rámci projektu byly zorganizovány také dva mezinárodní závody po našem pohraničí.

Průvodce, který se Vám dostává do rukou, obsahuje nejen popisy cyklotras, které se nacházejí na území nyského okresu a zlatohorského regionu, a nejzajímavějších míst a historických objektů, ale také příručku bezpečného cyklisty, tedy pokyny, čemu věnovat zvláštní pozornost, aby objevování pokladů polsko-českého pohraničí bylo nezapomenutelným, ale také bezpečným dobrodružstvím.

Na shledanou na polsko-českém pohraničí!

Andrzej Kruczkiewicz

Přednosta okresu Nysa

KOLO – sto je zdraví!

Jízda na kole je doporučována zejména osobám, které mají problémy s cukrovkou, nadváhou nebo vysokým krevním tlakem. Pohyb tohoto druhu povzbuzuje krevní oběh a dodává energii, posiluje klouby a svaly nohou, břicha a zad, působí jako prevence vzniku krevních sraženin.

Velmi velký přínos má jízda na kole také pro naši mysl. Během fyzické aktivity se vylučují endorfiny, které zlepšují náladu.

Aby však byla jízda na kole příjemná, je nutné pamatovat na **vhodnou výšku sedla a vhodné oblečení**. Příliš nízko nastavené sedlo způsobuje neefektivní šlapání, kvůli tomu je jízda únavná a pomalá, může se dostavit bolest kolen. Při volbě vhodného oblečení je třeba pamatovat na to, že oděvy by měly být lehké, ale nepromokavé. Důležité je chránit místa, která jsou během jízdy vystavena účinku větru, čili okolí čelních dutin.

Chcete být eko? Přesedněte na kolo!

Zde je několik důvodů, proč se vyplatí používat kolo každý den:

kolo nevyžaduje pohonné hmoty, díky tomu do atmosféry neuniká oxid uhličitý a jiné toxické sloučeniny pocházející ze zplodin,	jízdu na kole doprovází ticho, automobily generovaný hluk může mít negativní vliv na zdravotní stav a způsobovat únavu nebo nervozitu,	jízda na kole znamená menší zátěž pro životní prostředí (vozidlo se skládá z velkého množství dílů vyrobených z kovů, skla nebo plastů, konstrukce kola je rozhodně méně komplikovaná a vyžaduje značně menší spotřebu surovin).

Při rozhodování o nákupu kola věnujte pozornost několika technickým parametrům:

- rámu – měl by být prohnutý a nízký, takový, který umožní snadné nasedání a přijetí pohodlné polohy,
- sedlu – mělo by být pohodlné a vytvarované tak, aby umožňovalo rovné držení těla.

Dopravní značky, které se týkají cyklistů

B8 Zákaz vjezdu jízdních kol

B11 Zákaz vjezdu cyklovozíků

C8a Stezka pro cyklisty

C8b Konec stezky pro cyklisty

Stezka pro chodce a cyklisty – dělená vodorovně znamená, že chůze pěších a jízda cyklistů probíhá po celé šířce vozovky; dělená svisle znamená – po stranách znázorněných na značce.

IP 7 Přejezd pro cyklisty

D6a Přechod pro chodce a přejezd pro cyklisty

V14 Jízdní pruh pro cyklisty – znamená silnici nebo její část (jízdní pruh) určenou pro cyklisty

Tabulka s nápisem „MIMO" se symbolem kola – značka se netýká jednostopých kol.

Pravidla bezpečné jízdy na kole:

1. vždy používejte funkční a plně vybavené kolo – zkontrolujte brzdu, zvonek, přední a zadní světlo, reflexní červenou odrazku, kola, řetěz.
2. pro svou bezpečnost použijte helmu a reflexní prvky,

   Ačkoli v Polsku není povinné používat při jízdě na kole helmu, pamatujte, že úrazy hlavy jsou mnohem nebezpečnější než zlomeniny rukou či nohou. Při nákupu cyklistické helmy věnujte pozornost tomu, zda má normu EN1078, která znamená vysokou úroveň bezpečnosti daného modelu. Podobně jako v případě helmy, není také povinné používat při jízdě na kole reflexní vestu, je vhodné se však vybavit reflexními prvky, díky nim budete lépe vidět jak ve dne, tak v noci.
3. dodržujte předpisy silničního provozu,
4. nevynucujte si přednost v jízdě,
5. signalizujte změnu směru jízdy s dostatečným předstihem, abyste nevjeli do cesty jiným účastníkům,

6. pořádně se rozhlédněte, než se rozjedete,
7. pamatujte, že cyklista nesmí jet na kole po chodnících,
8. nepřekážejte ostatním, buďte předvídatelní, nezastavujte prudce, nestůjte v zatáčkách,
9. pamatujte, že cyklista nesmí jezdit po dálnici ani rychlostní silnici (týká se to také jízdy v odstavném pruhu nebo po krajnici),
10. pamatujte, že poslech hudby při jízdě na kole může rozptylovat pozornost a zpomalovat reakci – při jízdě se sluchátky v uších nemusíte slyšet přijíždějící vozidla,
11. nepoužívejte kapuci omezující viditelnost,
12. vydáváte-li se na cyklistický výlet, nezapomeňte si s sebou vzít vodu, něco k jídlu a lékárničku.

Několik důležitých pokynů pro poskytování první pomoci:

1. Než začnete poskytovat první pomoc, ověřte si, že vám nic nehrozí, např. zda vás nesrazí vozidlo.

2. Pokud je to bezpečné, přistupte ke zraněnému a hlasitě se jej zeptejte, např. „Haló, jak se jmenujete?" - je to velmi důležité, můžete díky tomu zjistit, zda je zraněný při vědomí.
3. Pokud je zraněný při vědomí, znamená to, že dýchá a můžete mu v klidu poskytnout první pomoc.
4. Pokud je zraněný v bezvědomí, okamžitě zavolejte na číslo 999 nebo 112 a začněte se srdeční masáží.
5. Během rozhovoru s dispečerem se nesnažte stanovit diagnózu, informujte o tom, co vidíte, např. „vozidlo srazilo cyklistu".
6. Zajistěte vlastní bezpečnost, poslouchejte, co vám říká dispečer a plňte jeho pokyny.
7. Poskytujte první pomoc v rámci svých možností.
8. Nehýbejte se zlomeninami do příjezdu záchranné služby, krvácení můžete zastavit tím, co máte právě po ruce – např. tričko nebo ručník.
9. Nepokoušejte se „silou" zpevnit zlomenou končetinu, neodborná manipulace může způsobit závažné komplikace.
10. Nezapomeňte na pyramidu hodnot – nejdřív zachraňujte život, potom majetek.

Nouzová telefonní čísla v Polsku

999 Záchranná služba
998 Hasičský záchranný sbor
997 Policie
986 Městská policie

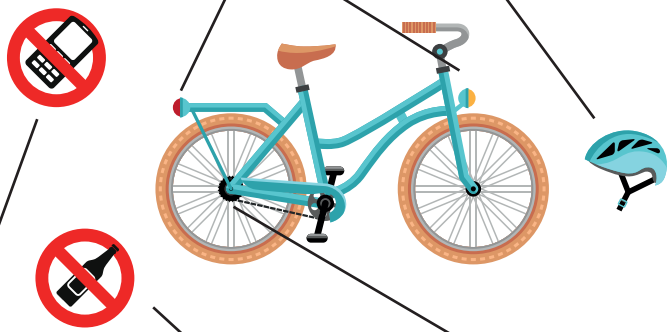
112 Jednotné evropské číslo tísňového volání

Na kolo po Česku

Několik pokynů, čemu věnovat pozornost při cyklistickém objevování krásných zákoutí u našich jižních sousedů:

Reflexní prvky – každé kolo musí mít vpředu osvětlení a bílou odrazku, vzadu červené světlo (přípustné je blikající) a červenou odrazku.

Helma – je povinná pro všechny cyklisty mladší 18 let, nezávisle na tom, na jakém kole se pohybují (horské, silniční, městské...). Nezapomeňte si helmu také řádně zapnout.

Telefon – v Česku platí zákaz držení mobilního telefonu v ruce během jízdy na kole (lze použít hands-free sadu).

Kolo a alkohol – zde jsou předpisy jednoznačné – u cyklistů není povoleno žádné množství alkoholu v krvi.

Brzdy – podle českých předpisů musí mít každé kolo dvě účinné brzdy.

Děti na kole – děti do 10 let se mohou na kole pohybovat výhradně v doprovodu osoby starší 15 let. V sedačce lze převážet dítě ve věku do 7 let, přičemž činit tak může pouze cyklista, který je starší 15 let.

Cyklovozíky – děti mohou cestovat v cyklovozících pod podmínkou, že cyklistou je plnoletá osoba. Cyklovozík je nutné také správně označit – odrazky a vlaječka.

Nouzová telefonní čísla v Česku

155 Zdravotnická záchranná služba
158 Policie
150 Hasičský záchranný sbor
156 Městská policie
123, 124, 1054 Asistenční služba

112 Jednotné evropské číslo tísňového volání

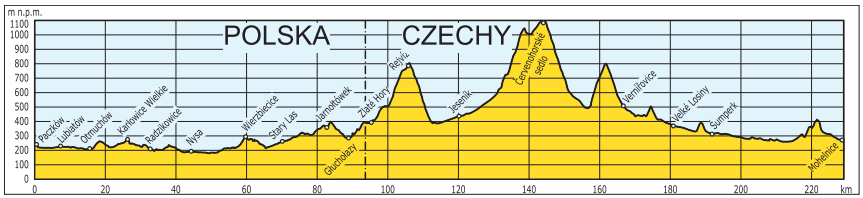

Čarodějnickou trasou česko-polským příhraničím

barva značek – černá

délka: 233 km (95 km na polské straně, 138 km na české straně)

Průběh trasy: Paczków – Pomianów Dolny – Lubiatów – Ligota Wielka – Sarnowice – Otmuchów – Ulanowice – Grądy – Rysiowice – Karłowice Wielkie – Słupice – Nowaki – Radzikowice – Sękowice – Nysa – Konradowa – Wyszków Śląski – Niwnica – Domaszkowice – Wierzbięcice – Kępnica – Stary Las – Nowy Las – Charbielin – Jarnołtówek – Skowronków – Konradów – Głuchołazy – Zlaté Hory – Rejvíz – Česká Ves – Jeseník – Vernířovice – Sobotín – Velké Losiny – Rapotín – Šumperk – Mírov – Mohelnice

Kostel sv. Mikuláše ve městě Otmuchów

Expozice na téma čarodějnických procesů v Okresním muzeu v Nyse

„Čarodějnická cyklotrasa" vznikla na české straně v roce 2006 na základě iniciativy Sdružení cestovního ruchu Jeseníky. V rámci realizace projektu „Po stopách čarodějnic po polsko-českém pohraničí" byla v rámci programu POWT Czechy-Polska 2007-2013 v roce 2009 na objednávku Hejtmanství v Nyse vyznačena a označena trasa na polské straně. Na polské straně trasy bylo navíc postaveno 10 informačních tabulí s historií čarodějnických procesů na polsko-českém pohraničí, a v II. etapě 3 turistické přístřešky. Důležitým prvkem projektu bylo také vytvoření stálé muzejní expozice týkající se čarodějnických procesů v Okresním muzeu v Nyse.

Při absolvování „Čarodějnické cyklotrasy" lze spatřit legendární Katův dům v obci Paczków, postavený metodou „hrázděného zdiva", smírčí kříže v okolí obcí Lubiatów a Nowaki, Radzikowice, Wierzbięcice, Domaszkowice (na území nyského okresu je jich přes 20) nebo unikátní pomník katovy ženy ve městě Otmuchów (ul. 1 Maja). Ve městě Otmuchów lze také navštívit biskupský zámek ze 13. století s hladomornou. Dál trasa vede kolem elektrického paláce z roku 1880 v obci Rysiowice do bývalého hlavního města biskupského knížectví – Nysy. Na okraji města se hned vedle železniční trati nachází Hexenberg (Hora čarodějnic), na které podle pověstí probíhaly slety nyských čarodějnic. V samotné Nyse, v malém vězení na nádvoří a jednom ze sálů bývalého Biskupského paláce (nyní sídlo Okresního muzea), se nachází stálá expozice

dokumentující historii procesů čarodějnic v nyském knížectví (www.muzeum.nysa.pl). Nysu proslavily také fortifikační systémy a Nyské jezero s bohatou gastronomickou, ubytovací a rekreační nabídkou. Milovníky středověkých hradišť s jistotou zaujmou ruiny bývalého velkého hradiště, které se nacházejí na trase v obci Stary Las. Dál trasa vede do obce Jarnołtówek, kde bylo ještě v polovině 19. století na půdě hospody nalezeno „čarodějnické křeslo". V obci Jarnołtówek je možné mírně sejít z trasy a vydat se do Průsmyku pod Zámkovou horou (Zlatohorská vrchovina) do tajemného „Hrobu čarodějnice". Z obce Jarnołtówek trasa vede do města Głuchołazy, které se v době čarodějnických procesů proslavilo tím, že usvědčené čarodějnice nebyly upalovány na hranici, ale byly věšeny na pahorku za městem. Dnes se tomuto pahorku říká Šibeniční hora. Na tomto pahorku byly pohřbívány také oběti, které byly předtím vyslýchány ve sklepě dnes již neexistující radnice. S čarodějnickými procesy je spojen také název skalního útesu, tzv. „Čertí kazatelny", který se nachází vedle Šibeniční hory. V okolí Šibeniční hory se nacházejí také relikty těžby zlata – šachty a štoly. Ačkoli bylo během téměř 250letého provozu vydobyto z tohoto ložiska přibližně 2 800 kg zlata, skutečný ráj pro zlatokopy a hledače jiných minerálů se nachází o několik kilometrů dál, již na české straně. Je jím neobyčejně půvabné městečko Zlaté Hory. V centru města se nachází Městské muzeum s expozicí aranžovanou po vzoru štoly, prezentující historii těžby zlata a jiných minerálů v regionu. Celek expozice doplňuje výstava dokumentující čarodějnické procesy ve Zlatých Horách. Působil zde totiž výjimečně krutý inkvizitor – Jindřich František Boblig z Edelstatu (Zlatých Hor). U Městského muzea také začíná zelená turistická trasa vedoucí ke „zlatorudným mlýnům", které jsou replikami mlýnů ze 14. století sloužících k získávání zlaté rudy. Dál čarodějnická trasa vede přes Rejvíz (největší rašeliniště na Moravě) a Českou Ves (deska na budově Obecního úřadu k uctění památky obětí čarodějnických procesů) do Jeseníku. V Jeseníku bylo v letech 1622-1684 popraveno více než 100 osob, většinou to byly ženy bohatých měšťanů. V roce 1996 byl k uctění památky hromadných procesů na místo tehdejších poprav umístěn kamenný pomník v podobě velkého plamene. Pamětní deska se nachází na tzv. katovně, ve které měl podle pověstí bydlet poslední jesenický a vindavský kat Michael Wachsmann. Podobné desky a pomníky se nacházejí také v Domašově, Vernířovicích, Sobotíně a na žerotínském zámku ve Velkých Losinách, ve kterém bylo v letech 1678-1686 vězněno, mučeno a odsouzeno k smrti 38 nevinných obětí čarodějnických procesů. Při pobytu v Jeseníku stojí za návštěvu také podzemí Vodní tvrze,

Katův dům v obci Paczków

Głuchołazy

Pomník katovy ženy ve městě Otmuchów

ve které se nachází neobyčejná expozice související s krvavým obdobím čarodějnických procesů (turisté mají k dispozici audioprůvodce také v polském jazyce). Cestou dál po „Čarodějnické cyklotrase" stojí za to se zastavit také v Šumperku, kde se kromě kapliček čarodějnic, pomníku a pamětních desek nachází ve sklepení Geschaderova domu také expozice týkající se historie čarodějnických procesů v šumperském a jesenickém regionu.

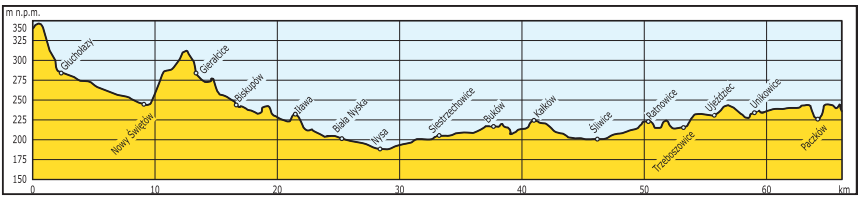
Čarodějnická trasa po polsko-českém pohraničí končí v Mohelnici u domu čarodějnic, ve kterém byl šumperský děkan a duchovní Kryštof Alois Lautner mučen, odsouzen k smrti a upálen. Jeho tragédie začala v roce 1679, kdy otevřeně vystoupil na obranu odsouzených čarodějnic proti fanatickému inkvizitorovi Bobligovi. Traduje se, že popravě Lautnera v roce 1685 přihlíželo 20 000 lidí.

V roce 2010 Hejtmanství v Nyse a Klub cykloturistiky KTUKOL z Głuchołaz vydali Regionální cyklistický turistický odznak „Po stopách čarodějnic" ve dvou stupních (viz kapitola „Turistické odznaky").

Trasa R-9 – EuroVelo 9

barva značek zelená (mezinárodní cyklotrasa)

délka nyského úseku: 67,9 km

Průběh trasy: **Głuchołazy (hraniční přechod Głuchołazy/Mikulovice) – Bodzanów – Rudawa – Nowy Świętów – Wilamowice Nyskie – Gierałcice – Biskupów – Łączki – Iława – Morów – Biała Nyska – Nysa – Siestrzechowice – Kwiatków – Buków – Kałków – Broniszowice – Śliwice – Meszno – Ratnowice – Trzeboszowice – Dziewiętlice – Ujeździec – Unikowice – Paczków – województwo dolnośląskie**

Tritonova fontána v Nyse

Kostel v obci Kałków

Dziewiętlice

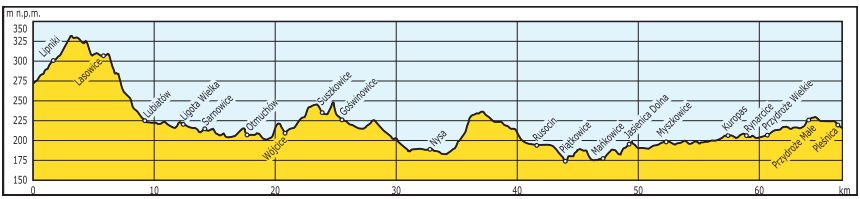
Ujeździec

V roce 2002 Okresní uřad v Nyse vyznačilo a označilo na území nyského okresu úsek mezinárodní cyklotrasy R-9 (Eurovelo – 9 Balt-Jadran). Tato trasa „vstupuje" do Polska na straně Jeseníku přes bývalý hraniční přechod Głuchołazy - Mikulovice, vede dál přes Głuchołazy, Nysu, Kałków do obce Paczków, kde se napojuje na dolnoslezský úsek trasy R-9, směřující k Vratislavi. Touto trasou se lze dostat k turisticky významným místům v nyském okrese (Nysa, Głuchołazy, Otmuchów Paczków). Na trase se nachází mnoho zajímavých památek: kláštery v obcích Bodzanów a Biskupów, palác v obci Siestrzechowice, mnohé kostely (s nejstarším na trase v obci Kałków), dvory v obcích Gierałcice, Trzeboszowice, Ujeździec. Vyhlídková trasa vede ve velké míře Žulovskou pahorkatinou a Otmuchovskou dolinou podél polsko-české hranice.

Trasa R-16

barva značek žlutá

délka: 69,6 km

Průběh trasy: **Lipniki – Lasowice – Lubiatów – Ligota Wielka – Sarnowice – Otmuchów – Wójcice – Suszkowice – Goświnowice – Nysa – Rusocin – Piątkowice – Mańkowice – Jasienica Dolna – Myszowice – Kuropas – Rynarcice – Przydroże Wielkie – Przydroże Małe – Pleśnica**

Przydroże Małe

Hraniční kámen v obci Lipniki

Wójcice

Kostel ve městě Korfantów

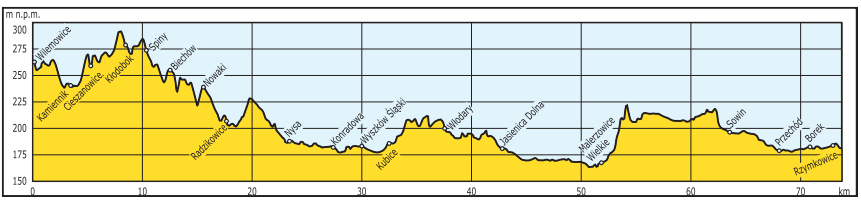

Rusocin

Trasa je zařazena do regionálních cyklotras a napojuje se na cyklotrasy v ząbkowickém okrese na západě a trasy v prudnickém okrese na východě. Vede přes středovou část nyského okresu po severní straně Otmuchovského a Nyského jezera a spojuje města: Otmuchów, Nysa a Korfantów. Malebná trasa vede většinou otevřeným terénem s krásnými výhledy na hory a jezera. Na trase se nacházejí mnohé památky: hraniční kameny nyského knížectví, smírčí kříže, kostely, dvory a paláce (Lubiatów, Otmuchów, Nysa, Mańkowice, Korfantów, Przydroże Wielkie, Przydroże Małe). Mimořádným místem je Svatyně Panny Marie Bolestné v obci Szwedzka Górka.

Trasa R-17

barva značek zelená | **délka: 74,8km**

Průběh trasy: Wilemowice – Kamiennik – Cieszanowice – Kłodobok – Spiny – Biechów – Nowaki – Radzikowice – Nysa – Konradowa – Wyszków Śląski – Kubice – Włodary – Jasienica Dolna – Malerzowice Wielkie – Sowin – Przechód – Borek – Rzymkowice

Biechów

Centrální muzeum válečných zajatců Łambinowice

Kostel v obci Przechód

Smírčí kříž v obci Nowaki

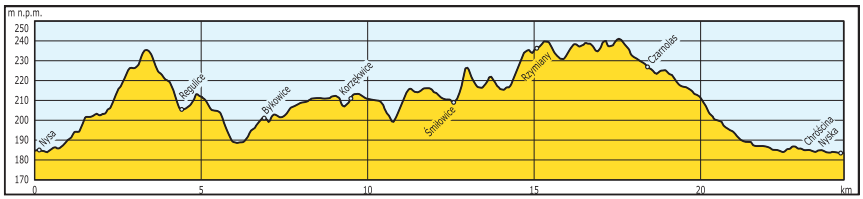

Centrální muzeum válečných zajatců Łambinowice

Nejdelší trasa na území nyského okresu, která spojuje severozápadní část okresu (obec Kamennik) s Nysou a severovýchodní částí (obec Łambinowice). Východní konec trasy je napojen na trasu Bílého čápa v prudnickém okrese. Zajímavá místa trasy: dvory a paláce v obcích Wilemowice, Cieszanowice, Biechów, Nysa, Jasienica Dolna, četné smírčí kříže, Centrální muzeum válečných zajatců Łambinowice.

Trasa R-57

barva značek červená | **délka: 24,4 km**

Průběh trasy: Nysa – Regulice – Bykowice – Korzękwice – Śmiłowice – Rzymiany – Czarnolas – Chróścina Nyska

Palác v obci Frączków

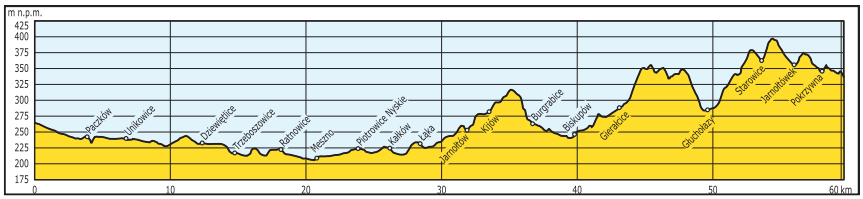

Czarnolas

Trasa spojuje Nysu se severní hranicí okresu (obec Skoroszyce) a dál se napojuje na trasy v obci Grodków v brzeském okrese. Zajímavým místem na trase je palác v obci Frączków s krásným parkem. Na trase se nacházejí také historické dvory v obcích Regulice a Śmiłowice a hraniční kámen bývalého nyského knížectví vratislavských biskupů.

Trasa R-60

barva značek modrá | **délka: 61,6 km**

Průběh trasy: Paczków (hraniční přechod Paczków/Bílý Potok) – Unikowice – Dziewiętlice – Trzeboszowice – Ratnowice – Meszno – Piotrowice Nyskie – Kałków – Łąka – Jarnołtów – Kijów – Burgrabice – Biskupów – Gierałcice – Głuchołazy – Starowice – Jarnołtówek – Pokrzywna

Pokrzywna

Gierałcice

Palác v obci Piotrowice Nyskie

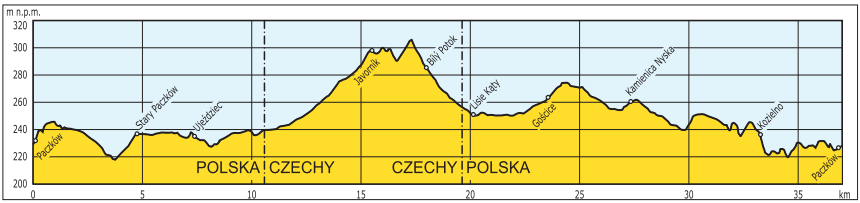

Zlatohorská vrchovina

Tato trasa navazuje na trasu R-9 v úseku z Paczkowa do Głuchołaz, avšak vede blíž u hranice (Žulovskou pahorkatinou). Trasa ve městě Głuchołazy nepřekračuje státní hranici, ale vede dál přes Zlatohorskou vrchovinu do obcí Jarnołtówek a Pokrzywna, kde se napojuje na trasy v prudnickém okrese. Malebná trasa s mnohými připojovacími úseky k cyklotrasám na české straně hranice. Umožňuje seznámení s atrakcemi a památkami, které se nacházejí v blízkém sousedství hranice (Paczków, Głuchołazy, dvory a paláce v obcích Lisie Kąty, Ujeździec, Trzeboszowice, Piotrowice Nyskie, Biskupów, Gierałcice, Jarnołtówek, klášter v obci Biskupów, kostel v obci Kałków a jiné).

Cyklotrasa „Po stopách historie Paczkowa a Javorníku"

délka: ok. 36 km

Průběh trasy: Paczków – Stary Paczków – Ujeździec – Javorník – Bily Potok – Lisie Kąty – Gościce – Kamienica Nyska – Kozielno. Smyčka trasy spojuje místa po obou stranách hranice.

Náměstí ve městě Paczków

Paczków

Při zdolávání trasy stojí za to se zastavit v samotné obci Paczków (jedny z nejlépe zachovaných městských hradeb, Katův dům, Plynárenské muzeum, kostel sv. Jana Evangelisty s unikátní kostelní studnou, zvanou „tatarská"), Javorníku (zámek „Jánský Vrch" s galerií obrazů a muzeem s největší českou sbírkou dýmek; je dobré vědět, že častým návštěvníkem muzea byl Joseph von Eichendorff, a v místě, odkud básník obdivoval okolí, se dnes nachází lavička s jeho jménem

a příjmením a daty 1856 a 1857). Trasa končí v obci Kozielno, která vybízí ke zklidnění a odpočinku v lůně přírody. Nachází se zde nádrž Kozielno, která společně s výše položenou nádrží Topola tvoří Paczkovský záliv. Tento ptačí ostrov je dokonalým místem pro milovníky přírody a rájem pro rybáře.

Kostel sv. Jana Evangelisty ve městě Paczków

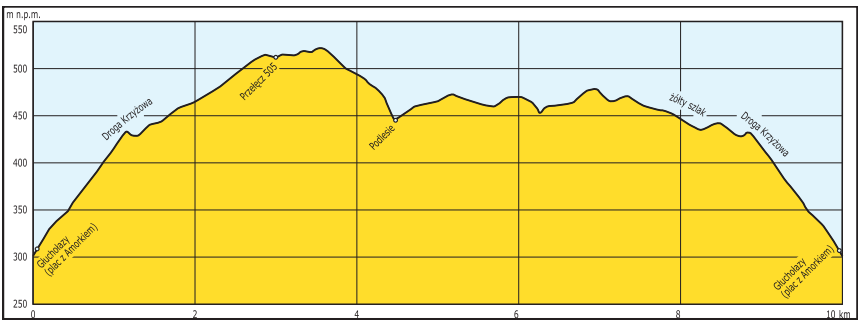

Vodní nádrž Kozielno

TRASY PRO HORSKÁ KOLA

Trasa masivem Parkové hory

délka: ok. 10 km

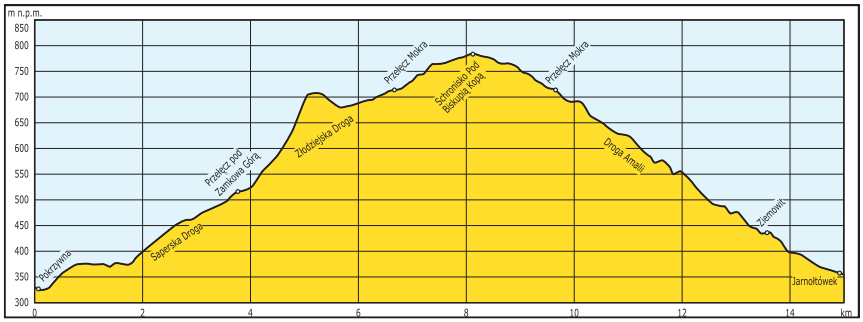

Průběh trasy: Głuchołazy (náměstí s Amorkem) – Křížová cesta (modrá pěší trasa) – Průsmyk 505 – Podlesie – asfaltem kolem Tylna Kopa k okraji lesa (tam vlevo) – fragment žluté trasy – Křížová cesta – náměstí s Amorkem.

Nepříliš obtížná okružní trasa po dobrých lesních cestách (fragment asfaltovou silnicí v obci Podlesie).

Trasa masivem Biskupské kupy

délka: ok. 15 km

Průběh trasy: **Pokrzywna (parkoviště vedle koupaliště – rozcestí) – souběžně s modrou pěší trasou – Saperska Droga (souběžně se žlutou trasou) – Průsmyk pod Zámkovou horou – Zlodějská stezka – Průsmyk Mokra – Bouda „Pod Biskupią Kopą“ – Průsmyk Mokra – Cesta Amalii – Ziemowit – Jarnołtówek (asfalt)**

Trasa s vysokým stupněm obtížnosti v případě vozidel (stálé stoupání z obce Pokrzywna 8 km, z Jarnołtówek 7 km s převýšením ca 500 m). Při sjezdu je nutné zachovat mimořádnou obezřetnost, také s ohledem na pěší turisty. Trasa nevede na vrchol Biskupské kupy, ale od boudy lze na kole dojet na samotný vrchol.

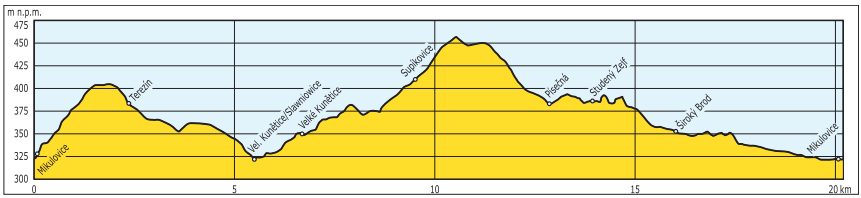

Park Rosenau v obci Pokrzywna

CYKLISTICKÉ TRASY VE ZLATOHORSKÉM REGIONU

Trasa Č. 1

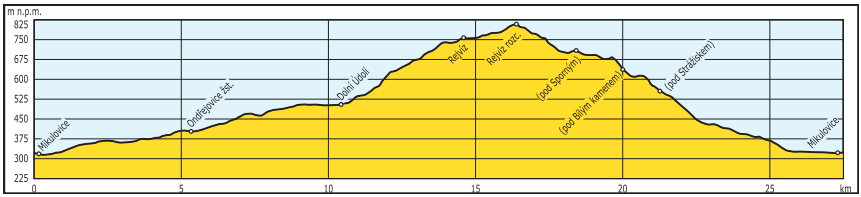
Délka trasy: 20,2 km | **Převýšení: 130 m**

Průběh trasy: Mikulovice – Terezín – Vel. Kunětice/Slawniowice – Velké Kunětice – Vel. Kunětice hosp. – (k Františkovu) – Supíkovice – Supíkovice hosp. – Písečná lom – Písečná žst. – Písečná – Studený Zejf – Široký Brod – Mikulovice

Trasa Č. 2

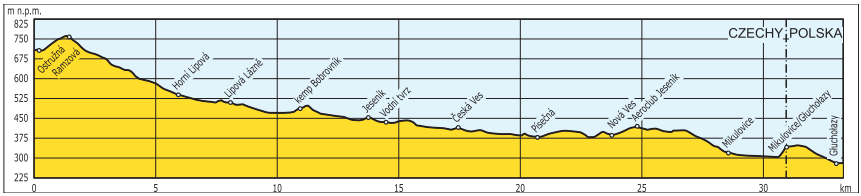
Délka trasy: 27,5 km | **Převýšení: 490 m**

Průběh trasy: Mikulovice – Ondřejovice žst. – Dolní Údolí – Rejvíz – Rejvíz háj. – Rejvíz rozc. – (pod Sporným) – (pod Bílým kamenem) – (pod Strážiskem) – Mikulovice

Trasa Č. 3

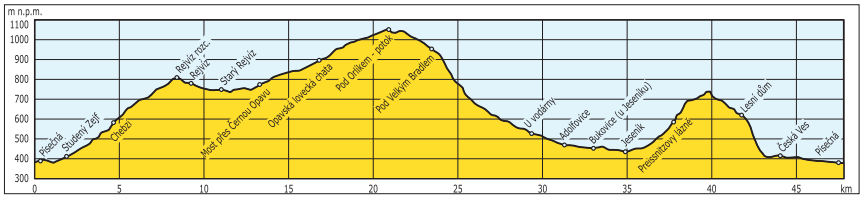
Délka trasy: 33,3 km | **Převýšení: 470 m**

Průběh trasy: Ostružná – Ramzová – Horní Lipová – (u Chiranky) – Lipová Lázně – Lip. Lázně zast. – kemp Bobrovník – Jeseník – Jeseník žst. – Vodní tvrz – Česká Ves – Česká Ves baz. – Palírna – Písečná – Písečná žst. – Nová Ves – Aeroclub Jeseník – Mikulovice – Mikulovice/Głuchołazy – Głuchołazy

Trasa Č. 4

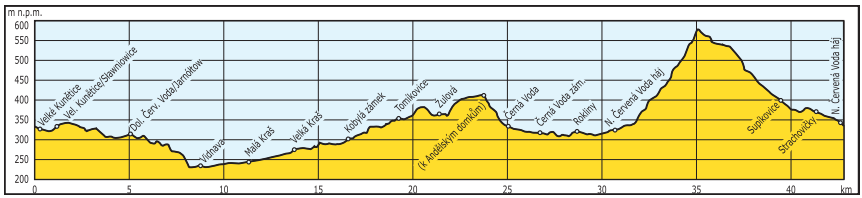
Délka trasy: 47,8 km | **Převýšení: 670 m**

Průběh trasy: Písečná – Studený Zejf – Chebzí – Chebzí háj – (pod Sporným) – Rejvíz rozc. – Rejvíz háj. – Rejvíz – Starý Rejvíz – Most přes Černou Opavu – Opavská lovecká chata – Pod Orlíkem – potok – Pásmo Orlíka – Pod Velkým Bradlem – Šumný potok – U vodárny – Adolfovice – most – Adolfovice – Adolfovice – most – Bukovice (u Jeseníku) – Jeseník – aut. nádr. – Jeseník – Jeseník – nem. – (u nádraží) – Jeseník žst. – Preissnitzovy lázně – Revoluční Slovanský – Smrkový pramen – Lesní dům rozc. – Lesní dům – (pod Krajníkem) – Česká Ves – Písečná

Trasa Č. 5

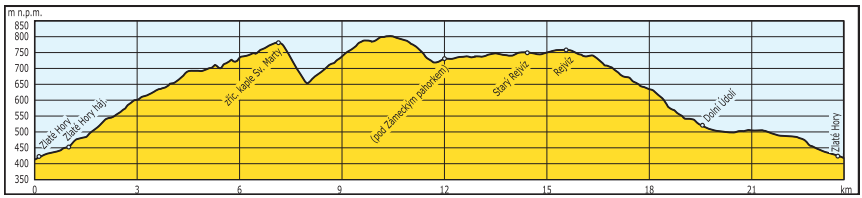
Délka trasy: 42,8 km | **Převýšení: 330 m**

Průběh trasy: Velké Kunětice – Vel. Kunětice/Sławniowice – Výhled – Dol. Červ. Voda/Jarnołtow – Vidnavské Fojtství – Vidnava – Vidnava žst. – Malá Kraš – Velká Kraš žst. – Malá Kraš – Velká Kraš – Hukovice – Kobylá zámek – Kobylá žst. – Kobylá zámek – Kobylá nad Vidnávkou – Tomíkovice – Žul. benz. – Žulová (ke Starosti) – (k Andělským domkům) – (k Dolnímu dvoru) – (u Zdražilů) – Černá Voda – Černá Voda zám. – Rokliny – N. Červená Voda háj – Supíkovice hosp. – Supíkovice – Strachovičky – Paluša – Velké Kunětice

Trasa Č. 6

Délka trasy: 23,7 km | **Převýšení: 380 m**

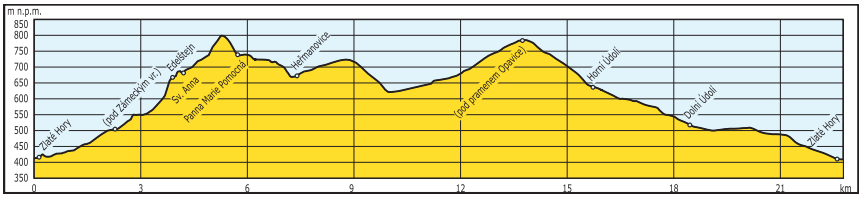

Průběh trasy: Zlaté Hory – Zlaté Hory háj. – zříc. kaple Sv. Marty – (pod Zámeckým pahorkem) – Starý Rejvíz – Rejvíz – Dolní Údolí – Zlaté Hory

Trasa Č. 7

Délka trasy: 22,3 km

Převýšení: 400 m

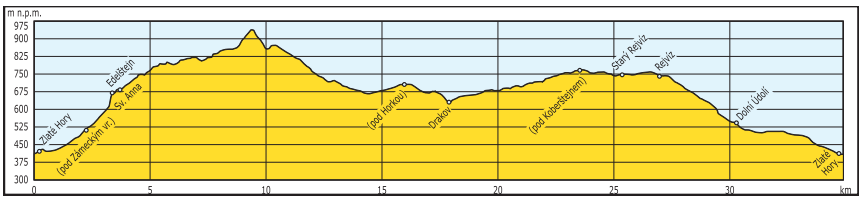

Průběh trasy: Zlaté Hory – Zlaté Hory – (pod Zámeckým vr.) – Edelštejn – Sv. Anna – Panna Marie Pomocná – (u zlatorudné štoly) – Heřmanovice – (pod pramenem Opavice) – Horní Údolí – Dolní Údolí – Zlaté Hory

Trasa Č. 8

Délka trasy: 34,9 km

Převýšení: 470 m

Průběh trasy: Zlaté Hory – Zlaté Hory – (pod Zámeckým vr.) – Edelštejn – Sv. Anna – (pod Výrem) – (pod Horkou) – Drakov – (pod Koberštejnem) – Starý Rejvíz – Rejvíz – Dolní Údolí – Zlaté Hory

Automobilová turistická trasa

délka: 55 km

Průběh trasy: hraniční přechod Paczków/Bílý Potok – Paczków – Otmuchów – Nysa – Głuchołazy – hraniční přechod Konradów/Zlaté Hory

Označení automobilové turistické trasy

Zámek Otmuchów

Okresní muzeum v Nyse, sluneční hodiny

Automobilovou turistickou trasu vyznačilo v roce 2007 Hejtmanství v Nyse. Trasa je označena dopravními značkami řady E-22, odkazujícími na největší atrakce regionu.

Ačkoli byla automobilová turistická trasa vyznačena na území nyského okresu, díky podobným dopravním značkám rozmístěným na české straně, které odkazují na turistické atrakce regionu, získala přeshraniční charakter. Češi nabízejí také mnoho atrakcí, mj. největší rašeliniště na Moravě v Rejvízi, vodní tvrz v Jeseníku nebo sbírka 1 200 dýmek v zámku Jánský vrch v Javorníku.

Nyská cesta sv. Jakuba

označená žlutou mušlí

délka: 106 km

Průběh trasy: Pramen sv. Jakuba na Parkové hoře Głuchołazy – Głuchołazy – Bodzanów – Nowy Świętów – Wilamowice Nyskie – Łączki – Biskupów – Kamienna Góra – Koperniki – Siestrzechowice – Biała Nyska – Nysa – Złotogłowice – Prusinowice – Pakosławice – Reńska Wieś – Mroczkowa – Skoroszyce – Chruścina – Pniewie – Kopice – Skorogoszcz. V obci Skorogoszcz se Nyská cesta sv. Jakuba napojuje na Via Regia.

Nyská cesta sv. Jakuba tvoří přístupový úsek do historického traktu Via Regia, čili jedné z hlavních větví polské sítě Camino de Santiago (evropská síť cest sv. Jakuba). Zajímavostí na cestě je vesnice Koperniki, ze které pocházejí předci velkého astronoma Mikuláše Koperníka.

Označení cesty sv. Jakuba

Kaple sv. Anny na Parkové hoře

Kostel v obci Koperniki

Kostel v obci Biskupów

Opolská cisterciácká trasa – nyská země

Označená značkami automobilové turistické trasy

Průběh trasy: Henryków – Paczków – Otmuchów – Nysa – Jemielnica

Nadřazeným předpokladem této trasy je idea slučování národů a evropských zemí při kultivování a prohlubování znalostí o společných kořenech naší kulturní identity. V roce 1993 Kulturní nadace vyznačila celostátní cisterciáckou turistickou trasu a zpracovala logo Cisterciácké trasy v Polsku. V roce 2009 samospráva opolského vojvodství přistoupila k projektu pod názvem „Jihozápadní cisterciácká trasa" a zařadila tím naše vojvodství do celostátní sítě Cisterciácké trasy. Opolská trasa spojuje cisterciácké

Náměstí Nysa

kláštery v obcích Kamieniec Ząbkowicki a Henryków s jediným klášterem opolského vojvodství v obci Jemielnica a dál s klášterem v obci Rudy k. Raciborza. Mezi zmíněnými cisterciáckými objekty leží nyská země, kterou vede stezka přes obce Paczków, Otmuchów a Nysa. Sice se na našem území nedochovaly objekty přímo spojené s Cisterciáky, ale v historii našeho regionu cistercicáci z klášterů Kamieniec Ząbkowicki a Henryków zaznamenali také svou přítomnost. V samotné Nyse mniši vlastnili svoje domy a dokonce mlýn na řece Biała. Trasa umožňuje seznámení s mnoha památkami kulturního dědictví nyské země.

Koperníkovská trasa kolem Nyského jezera - modrá

délka: 46 km

Průběh trasy: **Nysa (Tritonova fontána) – Nyské jezero (hrází jezera) – Siestrzechowice – Koperniki – Jodłów – Łąka – Kałków – Wierzbno – Zwierzyniec – Śliwice – Otmuchów – Ulanowice – Wójcice – Głębinów – Skorochów – Nysa (Tritonova fontána)**

Trasa s velmi zajímavým průběhem (mj. po hrázi Nyského jezera) a krásnými panoramaty Zlatohorské vrchoviny a Jeseníků. Umožňuje seznámení s mnoha významnými místy historie regionu, mj. městy Nysa a Otmuchów, a jejich památkami. Na trase se ještě nachází: palác v obci Siestrzechowice, románsko-gotický kostel s unikátními polychromiemi v obci Kałków nebo myslivecký zámeček v obci Zwierzyniec. Název vznikl podle obce Koperniki, přes kterou trasa vede a ve které bydleli předci známého astronoma Mikuláše Koperníka.

Nyské jezero

Tritonova fontána v Nyse

Myslivecký zámeček v obci Zwierzyniec

Městská historická trasa „Po stopách blahoslavené Marie Luisy Merkert"

délka: 9 km

Průběh trasy: Konvent kongregace sester sv. Alžběty – Gymnázium „Carolinum" – ulice Celna – ulice Karola Miarki – Menší bazilika sv. Jakuba a sv. Anežky – Rynek – Kostelní náměstí – kostel sv. Petra a Pavla – Diecézní formační dům – Městská nemocnice – kostel Panny Marie Pomocné – kostel sv. Františka – Dům sv. Alžběty – Dominikánský klášter – Jeruzalémský hřbitov

Kostel sv. Petra a Pavla v Nyse

Diecézní formační dům Kongregace sester sv. Alžběty v Nyse

Trasa vyznačená v roce 2009 Městským úřadem Nysa je věnována blahoslavené obyvatelce Nysy, spoluzakladatelce Kongregace sester sv. Alžběty – Matce Marii Luise Merkert. Nazývána „Slezskou samaritánkou" celý život věnovala pomoci nejpotřebnějším, nezávisle na jejich národnosti nebo víře. Trasa je označena bronzovými deskami, obsahujícími výroky Matky Marie, a vede do míst spojených s jejím životem a působností a současně ukazuje nejkrásnější zákoutí Nysy.

Kostel svatého Františka z Assisi v Nyse

Trasa Josepha von Eichendorffa

délka: 3 km

Průběh trasy: hrob Josepha a Luisy von Eichendorff na Jeruzalémském hřbitově – pomník Josepha von Eichendorffa – vyhlídka (Vysoká Baterie) – Altán Eichendorffa

Trasa vytvořená v roce 2006 je věnována německému romantikovi, který žil v Nyse v letech 1855-1857 – Josephovi von Eichendorffovi. Je to malebná stezka, po které rád chodil sám básník. Cestou po stopách posledního romantika lze nejen obdivovat krásné panorama Nyského jezera,

Eichendorffův hrob v Nyse

Eichendorffův altán v Nyse

Zlatohorské vrchoviny, Jeseníků, Rychlebských a Zlatých hor nebo města Nysa, ale také díky fragmentům jeho veršů, vyrytým na stěnách Altánu, pocítit jeho „ducha" a alespoň trochu poznat jeho tvorbu.

Městská turistická trasa v Nyse

označená žluto červenými značkami

délka: 13 km

Průběh trasy: Bastion sv. Hedviky – Bránová věž – Rynek – Dům městské váhy – Radnice – Menší Bazilika sv. Jakuba a sv. Anežky – Krásná studna – Vratislavická věž – Biskupský dvůr – Biskupský palác (Okresní muzeum) – Solný trh – Tritonova fontána – kostel sv. Petra a Pavla – nám. Paderewskiego – městský park – Vodní Fort – most T. Kościuszki – kostel sv. Dominika – pomník Eichendorffa – Fort Prusy – Suchý příkop – kostel sv. Alžběty – kruhový objezd W. Sikorskiego – nám. Mikołaja Kopernika – Bastion sv. Hedviky

Nysa

Bastion sv. Hedviky v Nyse

Dům městské váhy v Nyse

Eichendorffův pomník v Nyse

Biskupský dvůr v Nyse

Trasa má charakter smyčky, která vede přes všechny nejdůležitější městské památky a atrakce. Pro turisty, kteří chtějí trasu absolvovat, Městský úřad připravil speciálního průvodce, mapu, turistický pas a odznak – to vše je k dostání v turistickém informačním centru.

Bránová věž

Krásná studna v Nyse

Městská trasa Głuchołazy

označená bílo modrými značkami | **délka: 6,5 km**

Průběh trasy: Rynek – Pl. Basztowy – Al. Jana Pawła II – Lázeňský park – ul. Parkowa – Horní rybník (Labuťový) – Lázeňský park – náměstí s Amorkem – Dolní promenáda (pramen „Żegnalce", štola „Góralska") – ul. Andersa – Rezervace „Nad Białką" – Šibeniční hora (Čertí kazatelna) – ul. Andersa (kolem papírny) – most Andrzeja – ul. Opolska – Pl. Solidarności – ul. Ligonia – Pošta – ul. Skłodowskiej (opevnění) – budova bývalého starostenství – Kostel sv. Vavřince – Rynek

Okružní vycházková trasa umožňuje seznámení s největšími přírodními, historickými a turistickými hodnotami města Głuchołazy. Trasa vede přes lázeňskou část města, kde se nachází stará lázeňská architektura. V obnoveném lázeňském parku se lze seznámit s některými metodami vodoléčby. V další části trasa vede přes území bývalých zlatých dolů, které

Trasy ve městě Głuchołazy

Portál Kostela sv. Vavřince
ve městě Głuchołazy

Jeskyně „Bialska"
ve městě Głuchołazy

leží na území geologické a přírodní rezervace „Nad Białką", kde se nacházejí staré haldy, šachty a důlní díla. Po sestupu z Šibeniční hory, ze které lze obdivovat krásné panorama města, trasa vede do centra města, kde se nacházejí nejdůležitější památky města Głuchołazy.

Głuchołazy Náměstí s Amorkem

Městská trasa Otmuchów - červená

délka: 4,5 km

Průběh trasy: **Rynek – ul. Mickiewicza – podél řeky Nysa Kłodzka – elektrárna – hráz Otmuchovského jezera – ul. Sportowa – ul. Warszawska – ul. Krakowska – Rynek**

Okružní vycházková trasa vede přes historické centrum města Otmuchów se středověkým biskupským zámkem, barokním kostelem sv. Mikuláše a renesanční radnicí. Dál trasa vede podél řeky Nysa Kłodzka, přes park, k hrázi Otmuchovského jezera s vodní elektrárnou. Po krátkém úseku podél hráze se stezka vrací přes park kolem městského stadionu do centra města.

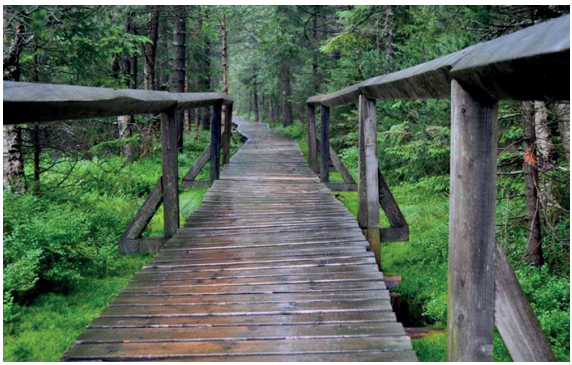
Naučné přírodní stezky

Naučná přírodní stezka v obci Siestrzechowice – 1 km

Naučná přírodní stezka „Doliną Bystrego Potoku na Biskupią Kopę" – 7,4 km

Naučná přírodní stezka „Wąwozy Biechowskie" (obec Pakosławice) – 5,5 km

Naučná stezka „Las Kubice" – 1 km

Národní přírodní rezervace Rejvíz

Historická přírodní stezka „Miejsce Pamięci Narodowej w Łambinowicach" – 4,9 km

Naučná přírodní stezka „Z Pokrzywnej przez Olszak i Żabie Oczko do Jarnołtówka" – 4,3 km

Naučná stezka „Skrajem Dawnej Puszczy" – 11,4 km

Mechové jezírko

Naučná stezka Rejvíz Mechové jezírko – 2,2 km

Vede přes národní přírodní rezervaci Rejvíz Mechové jezírko; atrakce: nejvyšší rašeliniště na Moravě a Slezsku.

Naučná hornická stezka Zlaté Hory – 16 km

Trasa: náměstí ve Zlatých Horách – Poutní místo Panny Marie Pomocné;

Atrakce: středověká důlní díla – ruiny zámku Edelštejn – náměstí Zlaté Hory

Naučná přírodní stezka „Z Jarnołtówka do Rozdroża pod Piekiełkiem" – 2 km

Na stezce je vyznačena jedna zastávka: vyhlídka na skalních výstupcích „Karliki"

JINÉ TURISTICKÉ STEZKY VE ZLATOHORSKÉM REGIONU

Naučná stezka Rejvíz – Mechové jezírko
Ścieżka Edukacyjna Rejvíz – Mechové jezírko

délka: 3 km

Stezka zhotovená v podobě lávky z dřevěných klád, začíná u penzionu Rejvíz, vede přes národní přírodní rezervaci stejného jména a končí u velkého rašelinového jezírka. V okolí jezírka roste borovice zobanitá ve společnosti mechů charakteristických pro bažinatá území. Zdejší povrchové rašeliniště patří k největším na Moravě. Na břehu jezírka se nachází dřevěná lávka pro pozorování přírody a také přístřešky a informační tabule.

Zlatohorská hornická naučná stezka
Górnicza Ścieżka Edukacyjna Zlaté Hory

barva označení: červená

délka: 16 km

Trasa: Zlaté Hory (náměstí) – Poutní místo Panny Marie Pomocné

Atrakce na stezce: středověká důlní díla, ruiny zámku Edelštejn, náměstí Zlaté Hory.

Zlatorudné mlýny ve Zlatých Horách

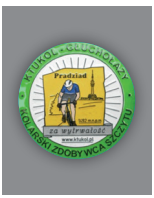
Poutní Místo Panny Marie Pomocné (Maria Hilf) nedaleko Zlatých Hor

TURISTICKÉ ODZNAKY

Regionální cyklistický turistický odznak „Po stopách čarodějnic" – vydává Hejtmanství v Nyse, Klub cykloturistiky „KTUKOL" Głuchołazy a Polský turisticko-vlastivědný spolek Głuchołazy. Odznak byl vydán ve dvou stupních (I. a II.), které lze získat nezávisle na sobě. Souvisí s Čarodějnickou cyklotrasou, vytyčenou a označenou v roce 2009 na polsko-českém pohraničí. Jednotka, která ověřuje a vydává odznak: Klub cykloturistiky KTUKOL – Głuchołazy, www.ktukol.pl, podmínky na stránkách: **www.szlakczarownic.eu, www.ktukol.pl**.

Cyklistický odznak „DOBYVATEL PRADĚDU" - ZA VYTRVALOST – odznak je slavnostně předáván společně s legitimací účastníkům 10 a více ročníků cyklistického závodu Dobýváme Praděd – nejvyšší horu v českých Jeseníkách (1492 m n. m.), celostátní akce, určené milovníkům cyklistiky a cykloturistiky.
Jednotka, která ověřuje a vydává odznak, podmínky: Klub cykloturistiky KTUKOL – Głuchołazy, **www.ktukol.pl**.

Odznak Cyklistický – Pěší „Horami polsko-českého pohraničí" – vydává Klub cykloturistiky „KTUKOL" a Polský turisticko-vlastivědný spolek Głuchołazy. Pro získání odznaku je nutné prokázat výjezd nebo výšlap na 7 z 9 následujících vrcholů: Praděd, Šerák, Červenohorské sedlo, Studničný vrch, Borůvková hora, Biskupská kupa, Zlatý Chlum, Rejvíz, Przednia Kopa, přičemž dobytí Pradědu a Biskupské kupy je povinné.
Jednotka, která ověřuje a vydává odznak, podmínky: Klub cykloturistiky KTUKOL – Głuchołazy, **www.ktukol.pl**.

Dětský turistický odznak Města řádu úsměvu vydává Klub cykloturistiky „KTUKOL" - Polský turisticko-vlastivědný spolek Głuchołazy a PSP č. 3 jménem Mládenců řádu úsměvu Głuchołazy. Pro získání odznaku je nutné zdokumentovat výstup na Parkovou horu (Góra Parkowa), návštěvu města Głuchołazy a absolvování 3 dalších přírodovědných výletů v okolí města Głuchołazy nebo bydliště dítěte, které se o odznak uchází. Účelem vydání odznaku je vybídnout děti a školní mládež ke společným pěším i cyklistickým výletům a turistickému poznávání regionu města Głuchołazy – nyského okresu a historie Řádu úsměvu.
Jednotka, která ověřuje a vydává odznak, podmínky: Klub cykloturistiky KTUKOL – Głuchołazy, **www.ktukol.pl**.

Turistický odznak „111" – vydává Rekreační středisko „Červený Kozel" Głuchołazy. Odznak lze získat po návštěvě objektů uvedených v podmínkách (mj. Praděd, Biskupská kupa, zámek Moszna, Plynárenské muzeum (Muzeum Gazownictwa) Paczków, zámek Bruntál, zámek Velké Losiny, Městské muzeum Zlaté Hory, Zlatokopecký skanzen, Karlova Studánka).
Jednotka, která ověřuje a vydává odznak, podmínky: Rekreační středisko „Červený Kozel" Głuchołazy, **www.czerwonykoziol.pl**.

Vlastivědný odznak Tvrz Nysa - vydává Turistické informační středisko Bastion sv. Hedviky v Nyse, působící v rámci Kulturního domu Nysa. Odznak lze získat po návštěvě následujících objektů: Bastion sv. Hedviky, Dům komandanta v Nyse, Vodní fort, Fort Prusy, Vodárenská věž, Vysoké opevnění, Kapucínská a Kardinálská reduta, Jeruzalémské vnitřní opevnění (Trasa Josepha von Eichendorffa), Posádkový hřbitov a Vojenská brána, Fort I.
Více informací a podmínky: **www.pttk.nysa.pl.**

Vlastivědný odznak Městská turistická trasa v Nyse – vydává Městský úřad Nysa za účelem rozvoje turistiky, poznávání města Nysa, jeho historie, současných hodnot, kultury, krás krajiny a přírody. Odznak lze získat po návštěvě 31 objektů uvedených v podmínkách (mj. Bastion sv. Hedviky, Bránová věž, Budova pošty, Dům městské váhy, Radnice, Menší Bazilika sv. Jakuba a sv. Anežky, Krásná studna, Vratislavická věž, Kostel sv. Barbory, Dům komandanta, Biskupský dvůr, Biskupský palác, Kostel Nanebevzetí Panny Marie, Carolinum, Konvent sester alžbětinek, Seminář sv. Anny, Kostel Zvěstování Panny Marie, Tritonova kašna).
Více informací a podmínky: **www.pttk.nysa.pl**.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Nyse

Vodárenská věž v Nyse

Za pokladem do Zlatých Hor
(Po skarb do Zlatých Hor)

Při pobytu ve zlatohorském regionu stojí za to navštívit Zlatokopecký skanzen, Poštovní štolu, věž na Biskupské kupě a Městské muzeum ve Zlatých Horách – čeká na vás nejen mnoho dojmů, ale také zlatohorský poklad, který si můžete vzít domů. Se zakoupenými vstupenkami do všech těchto atrakcí se dostavte do Informačního centra ve Zlatých horách, za odměnu získáte „zlatou" pamětní minci.

Podrobnosti a pravidla: www.zlatehory.cz/ic/

Občas se vyplatí sjet z hlavní trasy a navštívit i něco víc...

Nyská opevnění – průlomovým obdobím pro nyské fortifikace bylo panování pruského krále Fridricha II., který se rozhodl učinit z Nysy pevnost. Použitá architektonická řešení opevnění o několik desítek let předstihla svou dobu a díky nim se Nysa stala jednou z nejsilnějších a nejmodernějších pevností té doby v Evropě. Do současné doby se zachovala nejméně polovina staveb ze 17. století. Prováděná revitalizace postupně zpřístupňuje turistům další objekty, v tom Bastion sv. Hedviky, Vodní Fort, Fort Prusko, Fort II (přes Nysu vedou všechny cyklotrasy popsané v průvodci, tedy **Po stopách čarodějnic na polsko-českém pohraničí, R-9, R-16, R-17 a R-57**).

Fort II v Nyse

Fort Prusko v Nyse

Zlatohorská vrchovina s nejvyšším vrcholem polské části Biskupskou kupou (890 m n. m.), nepříliš vysoká a hezky tvarovaná vrchovina poskytuje skvělé zázemí jak pro nordic walking, tak cykloturistiku **(viz cyklotrasy pro horská kola – masivem Parkové hory a Biskupské kupy)**. Na území Zlatohorské vrchoviny lze aktivně odpočívat, chodit po značených turistických trasách a naučných přírodních stezkách, jezdit na kole po značených cyklotrasách pro horská a turistická kola. Je to oblast, která je významná z hlediska krajinných hodnot a unikátní fauny a flóry, ve které vznikla CHKO „Opawskie Góry" a přírodní rezervace. Zlatohorská vrchovina přitahuje také historií těžby zlata a mnohými relikty po jeho těžbě (trasa **Po stopách čarodějnic po polsko-českém pohraničí**), léčebnými tradicemi a obnoveným lázeňským parkem ve městě Głuchołazy.

Na ploše rekreační terasy v sousedství budov Szpitalna č. 2 (ul. Lompy) se nachází také solanková gradovna. Vzduch kolem gradovny vytváří díky odpařování solanky unikátní mikroklima, které pomáhá při léčbě onemocnění horních cest dýchacích.

Solanková gradovna ve městě Głuchołazy

JEZERA

Nyské jezero je díky písčitým plážím a krásnému výhledu na blízkou Zlatohorskou vrchovinu, Rychlebské hory a Jeseníky dokonalým místem pro aktivní turistiku. Jezero je místem hnízdění mnoha druhů ptáků a jarního a podzimního odpočinku mnoha druhů stěhovavých vodních a brodivých ptáků. Toto místo je považováno za útočiště vodního ptactva v evropském měřítku. Velké množství candátů, okounů, sumců a štik činí z tohoto jezera také ráj pro rybáře **(trasa R-9)**.

Otmuchovské jezero – krásné panorama hor, které se rozkládá z vrcholu hráze – od Pradědu po Králický Sněžník – vybízí k procházkám v kterékoli denní době. Jezero je také skvělým místem pro rybaření, lovit lze: candáty, štiky, kapry, úhoře, okouny, líny, cejny a plotice **(trasa R-16)**.

Paczkovské jezero za svůj název vděčí městu, u kterého se nachází. Jelikož je nejméně turisticky vybavenou nádrží, doporučujeme toto místo všem, kdo ocení klid a ničím nerušený zásah člověka do přírody. Jezero je proslavené lovem kaprů – kapři vážící až 20 kg zde nejsou raritou **(trasa R-9)**.

BISKUPSKÉ HRANIČNÍ KAMENY

Dva z nich jsou k vidění na trase **R-16** (v okolí obce Lipniki), další na trase **R-57** (cesta Chróścina Nyska - Czarnolas). Byly jimi označeny hranice nyského biskupského knížectví. Kameny mají podobu žulového obelisku ve tvaru čtyřstranné, subtilní pyramidy. Na jedné straně je vyrytá biskupská berla, na opačné šikmý kříž sv. Ondřeje. Na třetí straně je ve třech řádcích vyrytý nápis: TM SCI ICHIS (Termini Sancti Johanis – čili hranice sv. Jana - patrona nyského knížectví). Tento nápis informuje, že se nacházíme na území vratislavského biskupství, jehož patronem je sv. Jan Křtitel. I. sloup se nachází na cestě z obce Lipniki do obce Starczówka, III. je blízko obce Chociebórz, V. sloup stojí na okraji lesa blízko obce Bogdanów (brzeský okres). V druhé fázi byly postaveny sloupy II., IV. a VI. II. sloup se nachází na trase z obce Lipniki do obce Osina Wielka, VI. mezi obcemi Szklary, Wilemowice a Wigańcice, VI. sloup stojí na cestě z obce Chróścina Nyska do obce Czarnolas. Hraniční sloup se nachází také na vrcholu Pradědu.

SMÍRČÍ KŘÍŽE

Smírčí kříž
v obci Jędrzychów

Smírčí kříž v obci Nowaki

Jedním z často potkávaných a zajímavých prvků nyského okresu jsou smírčí kříže. Najdeme je mj. na trase **Po stopách čarodějnic, R-16 nebo R-17**. Stavěli je vrazi v místě, kde došlo k vraždě. Tento zvyk přišel do Polska ze západu. Vrah byl kromě postavení kříže povinen také uhradit náklady na pohřeb a soudní řízení. Byl také povinen přispívat na živobytí rodiny oběti vraždy. Byl zavázán vůči církvi, např. musel koupit svíčky. Následně musel naboso pěšky absolvovat pouť na svaté místo. Postavení kříže bylo posledním bodem trestu. Tento kříž byl vyjádřením jeho zadostiučinění. Byl stavěn na památku, pro pozornost a výstrahu potomků. Měl také vybízet kolemjdoucí k modlitbě za duši vraha a oběti.

Je záhodno zdůraznit, že smírčí kříže nejsou identické. Liší se velikostí, tvarem, konstrukcí i rytím. Můžeme rozlišit několik typů křížů – pravidelné, maltézské, čtyřlístkového tvaru se zaoblenými rameny, sv. Antonína (ve tvaru písmene T), řecké, gotické, baroknı́, dvojité, spojené s kapličkou, kříže ryté na náhodné kameny, deskové, kotoučové a kulaté.

Často lze na křížích postřehnout vyryté znaky nebo nápisy. Má se za to, že jsou to vražedné nástroje. Nejčastějšími symboly jsou: meče, nože, kuše, luk a šíp; méně častými sekera, dřevce, vidle, lopata, kalich, halapartna, šavle, nůžky na střihání ovcí.

V oblasti nyského okresu se jich nachází téměř 30, mj. v obcích Biała Nyska, Chociebórz, Chróścin, Domaszkowice, Jędrzychów, Kamienica, Kępnica, Korfantów, Lubiatów, Nowaki, Nowy Świętów, Pakosławice, Polski Świętów, Prusinowice, Radzikowice, Reńska Wieś, Rynarcice, Skoroszyce, Starowice, Unikowice, Wierzbięcice.

Hornický skanzen na Olešnici

V romantickém údolí zlatonosné říčky Olešnice jsou vybudovány repliky středověké stoupy na mletí zlatonosné rudy. Součástí Hornického skanzenu je také replika hornických srubů a naučná stezka, která popisuje zdejší krajinu i způsoby dobývání zlata. Místní rýžoviště byla těžena povrchově, což lze i v dnešní době spatřit na vrásčité tváři okolní krajiny. Pravý břeh Olešnice je poset pinkami, obvaly a odvaly, protkán kanály pro přívod vody do rýžovišť a dalšími relikty připomínající těžbu zlata. Jako poslední byl vybudován areál pro pořádání soutěží v rýžování zlata.

Speleoterapie

Společnost sanatorium EDEL, zaměřené na léčbu respiračních nemocí dětí, přebudovala z důvodu rozšíření léčby respiračních nemocí některé podzemní prostory bývalých rudných dolů. Terénní část léčebny vznikla přestavbou vybraných důlních objektů, které jsou součástí druhého patra ložiska. Vstupní štola, začleněná do komplexu speleoterapeutických objektů, je dlouhá 555 m.

Biskupská kupa

Tato kruhová věž (19,3 m) byla slavnostně otevřena v srpnu 1898. Postavena byla k výročí 50leté vlády císaře Františka Josefa. Podle něj nese i název Franz Josef Warte. Po 2. světové válce byla věž pro veřejnost uzavřena a dlouho sloužila jako televizní vysílač. Po roce 1989 byl vysílač přemístěn na nový stožár. V roce 1996 se začalo s celkovou opravou schodiště a omítky a v létě 1998 byla ke stému jubileu stavby slavnostně znovu otevřena.

Národní přírodní rezervace Rejvíz

Nejznámější místo Rejvízu je Národní přírodní rezervace s Velkým mechovým jezírkem, které je největším moravským vrchovištním rašeliništěm. Po haťovém chodníku se dostaneme do dávné doby ledové, ze které nám zde ledovec zanechal některé živočišné a rostlinné druhy. K vyhledávaným místům Rejvízu patří penzion Rejvíz - dříve Noskova chata, jež je nemovitou

kulturní památkou. Největší moravské rašeliniště se dvěma jezírky ukrývá nesmírné bohatství. V překrásné okolní přírodě žijí velmi vzácné rostlinné a živočišné druhy. Oblast je natolik unikátní, že naučná stezka, která jí prochází, vede po dřevěném chodníčku, aby turisté nepoškodili zdejší přírodní poklady.

Jeskyně Na Špičáku

Jeskyně Na Špičáku je nejstarší písemně doložená jeskyně ve střední Evropě. První písemná zmínka pochází z roku 1430 (Antonius Walle). Jeskyně sloužila často jako úkryt, o čemž svědčí četné epigrafické nápisy na stěnách (nejstarší z roku 1519). V letech 1884 až 1885 byla zpřístupněna pro veřejnost Sudetoněmeckým horským spolkem, v dnešní podobě je jeskyně zpřístupněna od roku 1955. Přes 400 metrů dlouhý podzemní labyrint chodeb a puklin je vytvořen v devonských mramorech. Vývoj krasových prostor byl výrazně ovlivněn tavnými vodami ledovce, které daly jeskyni konečnou podobu a chodbám charakteristický srdcovitý profil. 230 metrů dlouhá prohlídková trasa je bezbariérová.

MUZEA V NYSKÉM OKRESE A ZLATOHORSKÉM REGIONU

Okresní muzeum v Nyse

Okresní muzeum Nysa (www.muzeum.nysa.pl) – nejstarší muzeum v opolském vojvodství se sídlem v bývalém Biskupském paláci – barokní městské rezidenci, kterou postavili vratislavští biskupové v 17. až 18. století.

Stálé muzejní expozice:

Expozice na téma čarodějnických procesů v Okresním muzeu v Nyse

Čarodějnické procesy na nysko-jesenickém pohraničí – pokus o historickou a vizuální prezentaci čarodějnických procesů, které se šířily v západní Evropě v období 15. až 17. století, velmi hojně na území Německa (včetně Nyského knížectví) – síň inkvizitora, vězení, repliky mučicích nástrojů, katův meč.

Kresy v paměti obyvatel okresu Nysa – předměty, fotografie, dokumenty a vzpomínky související s migrací obyvatel z území východních kresů, získané od místních obyvatel.

Historie muzejní tradice v Nyse. Ředitelé: Stanisław Kramarczyk a Franciszek Pikuła – předměty a dokumenty jak z počátků prvního muzea, založeného v roce 1897, tak z pokračování jeho činnosti po roce 1945, podobizny dvou nejdůležitějších ředitelů Muzea v Nyse v období po druhé světové válce. Expozice je doplněna o multimediální prezentace s archivními filmy o historii Nysy.

Za prahem měšťanského domu v Nyse 1860-1960 – rekonstrukce interiéru příbytku zámožné měšťanské rodiny.

Pravěk nyské země – archeologické vykopávky z území nyské země, shromažďované více než 100 let, reprezentující jednotlivé pravěké éry, počínaje paleolitem (90 až 40 tisíc let př. n. l.), přes mezolit, neolit, dobu bronzovou a železnou s lužickou kulturou až po raný středověk (do 10. století n. l.).

Nysa ve světle archeologických výzkumů – řemeslná výroba, městské stavitelství, vybavení, nástroje a ozdoby používané obyvateli města v období 13. až 17. století.

Nyské umělecké řemeslo a městské památky – výrobky slezského uměleckého kovářství, exponáty související s činností nyských cechů, maketa středověké Nysy zhotovená na základě ikonografických sdělení z přelomu 15. a 16. století, neobyčejné pamětihodnosti zpoza Nysy, mj. sklenice sv. Hedviky Slezské (egyptský výrobek), pocházející z 11. až 12. století, nebo socha sv. Wilgefortis z 18. století.

Vojenská expozice – síň jm. Bazyla Rogowského – kolekce chladných a palných zbraní z období od konce 15. do počátku 20. století, zbraně Dálného východu.

Galerie západoevropského malířství 16. až 19. století – díla významných evropských malířů, mj. holandských a vlámských: Otto van Veen, Anthonie Palamedesz, Bartholomeus van der Helst, německé malířství s cennou „Juditou s hlavou Holofernovou" z dílny Lucase Cranacha st., italské v zastoupení Carla Portelly, Francesca Bassana, Innocenza Francucci da Imola a mnoha jiných.

Umění a umělecké řemeslo 16. až 19. století – bohatá sbírka měšťanského a panského nábytku, evropská keramika (Míšeňský a Sèvreský porcelán, Holandská fajáns, Italská majolika), slezská a orientální keramika.

Bohatá a různorodá činnost učinila z muzea jeden z nejdůležitějších pilířů kulturní krajiny Nysy a okolí. Kromě zpřístupnění vynikající stálé expozice a realizace zajímavých dočasných výstav probíhají v Biskupském paláci také koncerty, konference, workshopy pro děti a mládež a muzejní výuka.

Muzeum realizuje službu archeologického dozoru a pronajímá sály pro konference, setkání a přednášky.

Od roku 2008 muzeum systematicky publikuje ročník pod názvem „Nyské muzejní skici", obsahující články související s místní historií a muzejními sbírkami.

Expozice na téma čarodějnických procesů v Okresním muzeu v Nyse

Muzeum je otevřeno každý den, kromě pondělí, od 9.00 do 15.45 hodin

soboty, neděle – od 10.00 do 15.00 hodin
středy – od června do září od 9.00 do 17.30 hodin

každou středu vstup zdarma

Centrální muzeum válečných zajatců Łambinowice – Opole (www.cmjw.pl)

Vzniklo v roce 1964 za účelem zdokumentování a zkoumání historie zajateckých táborů, které zde fungovaly během Prusko-francouzské války v letech 1870-1871 a během první a druhé světové války. Po táborech zbyly hřbitovy s 52 hroby francouzských vojáků (z let 1870-1871), 6 696 hroby Rusů, Poláků, Rumunů, Italů, Srbů, Britů, Francouzů, Belgičanů a Řeků (z let 1914-1918) a hroby více než 40 000 obětí (zejména sovětských zajatců) z let 1939-1945. V letech 1945-1946 byl v blízkosti bývalého komplexu zajateckých táborů vybudován pracovní tábor, ve kterém byli drženi obyvatelé okolních obcí, určení k přesídlení hlouběji do Německa. Na toto místo byl umístěn pamětní obelisk ve tvaru slezského smírčího kříže. V místě pochování obětí tábora byl vytvořen symbolický hřbitov.

Automobilové metamuzeum Paczków (www.facebook.com/Metamuzeum-Motoryzacji/) – nachází se ve zrestaurované historické stodole, kde je ve dvou sálech – v prostředí historických vozidel a motocyklů – instalováno 30 interaktivních stanovišť. Ideou automobilového metamuzea je Konfuciova myšlenka: „Pověz mi a zapomenu. Ukaž mi a já si vzpomenu. Nech mne se zúčastnit a já pochopím."

Muzeum plynárenství Paczków (www.muzeumgazownictwa.pl) – se sídlem v bývalé plynárně se zajímavými sbírkami plynových domácích spotřebičů (sporáky, koupelnová kamna, ohřívače vody, žehličky, chladničky, pece a krby k vytápění místností, svítilny a lampy a dokonce plynové kulmy na vlasy) a mnohými dokumenty, plány, publikacemi, skicami a fotografiemi.

Hornické muzeum ve Zlatých Horách

V muzeu je možno zhlédnout expozici týkající se historie regionu, nářadí a náčiní používané k dolování zlata a rudy, výstava minerálů, historii hornictví nebo ukázku moderní techniky ve štole. Zde také uvidíte mučírnu z dob čarodějnických procesů za nechvalně proslulého inkvizitora Jindřicha Františka Bobliga z Edelstatu a materiály vztahující se k čarodějnictví.

dodatek

ATRAKCJE TURYSTYCZNE POWIATU NYSKIEGO I REGIONU ZLATOHORSKIEGO

ZŁOTE ŚCIEŻKI - Górskie Trasy Rowerowe Singletrack w Głuchołazach

Singletrack Złote Ścieżki usytuowany jest na zboczu Góry Parkowej w zdrojowej części Głuchołaz. Trasy przejazdu, o łącznej długości ok. 4 km, dostosowane są do rowerów górskich i mają kilka stopni trudności: rekreacyjna dla początkujących, niebieska z dodatkowymi elementami trudności oraz ścieżki czerwone i czarne – ze skalnymi „hopkami", kładkami, kamieniami i korzeniami.

Na wszystkich trasach obowiązuje ruch jednokierunkowy oraz zakaz pieszego poruszania się, dlatego ścieżki wyznaczone są poza szlakami turystycznymi i wyposażone są w tablice z regulaminem bezpiecznego korzystania z tej wyjątkowej górskiej atrakcji.

www.glucholazy.pl

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków budżetu państwa. Przekraczamy granice